

Lesník 4

ČASOPIS ZAMESTNANCOV Š. p. LESY SR BANSKÁ BYSTRICA, apríl 2006

**Téma mesiaca:
Žena a les**

- 2** **Obsah**
- 3** **Spýtali sme sa...**
Editorial
Téma mesiaca: **Žena a les**
- 4** **Nerohoduje pohlavie, ale charakter**
Rozhovor s jedinečnými ženami v š.p. LESY SR
- 6** **Dve ženy**
- 8** **Žena - lesníčka**
- 9** **Nový ekonomický riaditeľ š. p. LESY SR**
- 10** **Ceny dreva na aukciách začínajú byť zaujímavé**
Návšteva Poľských štátnych lesov
- 11** **Aukcia dreva na Odštepnom závode Sobrance**

Stretnutie vedenia OZ Sobrance s OLH a lesníkmi
- 12** **Interná komunikácia v OZ Námestovo**
Stretnutie lesníkov
Pohorelský B'ancár 2006 s medzinárodnou účasťou
- 13** **Dokážeme efektívne využívať energetické drevo aj z najmladších výchovných ťažieb?**
- 15** **Mapa Jozefa Dekreta Matejovie**
- 16** **Levické poľovnícke dni 2006**
- 17** **Nájdu lesníci, poľovníci a ochrancovia životného prostredia k sebe cestu?**
- 18** **Ľudia a lesy: Samoty plné človek**
Od Transylvánskych Álp po slovenskú Poľanu
- 20** **Lesoochranárska škola štartuje**
Newsletter II
PAWS – pedagogická práca v lese – koncept seminára pre lesníkov
- 21** **Detektív v prírode**
- 22** **Otvorene aj o tom, čo sa nepočúva príjemne**
Dnes z OZ Považská Bystrica
- 24** **Zdravotný stav lesov**
Najviac práce príde s premnožením drevokazného hmyzu
Rok 2005 – katastrofálna výška náhodných ťažieb
- 26** **Kalamity komplikujú boj so škodcami**
Zdravotný stav lesov na Slovensku sa zhoršuje
- 28** **Právne okienko**
Napísali ste nám
- 29** **42. ročník Venerovského memoriálu**
Pozvánka: Vládcovia Tatranskej oblohy
- 30** **Pozvánka: Navštívte OZ Prešov**
- 31** **(Ne)tušené súvislosti**
OLH a lesníci? Názory sú rôzne
Prečo mám rada les
- 32** **Uveríte?**
Križovka
- 33** **Rybársky receptár**
Filatelistické okienko
- 34** **Pre deti**
- 35** **Spoločenská kronika**
Životné jubileá
- 36** **Ako sa zrodil a vstúpil do života náš prvý kalendár**

*Spýtali sme sa: Ako sa vám – ako žene
- pracuje v prevažne mužskom kolektíve?
Chceli by ste niečo odkázať vašim kolegom?*

Ing. ALENA KAŠŠÁKOVÁ, hlavný účtovník OZ

Na začiatku môjho nástupu do lesníckej praxe som sa stretla s názorom, že žena do lesníckej prevádzky nepatrí, a tak moje pracovné zaradenie bolo na ekonomický úsek. I keď sa vymenila generácia šéfov, zaradenie žien ostáva rovnaké, je to pre mužov pohodlnejšie, oni neradi pracujú na tomto úseku.

Vzťahy s kolegami sú korektné, cením si otvorenosť a priamosť v našej komunikácii. Väčšina kolegov je priateľská, pozorná, veľmi dobre sa pracuje v mužskom kolektíve. Kolegov by som nevymenila, len to pracovné zaradenie...

Ing. ELENA KUBIČKOVÁ, vedúca úseku ekonomiky OZ

Asi som mala kúsok šťastia v mojom živote na dobrých ľuďoch okolo seba. Či už som pracovala na lesnej správe, závode, podniku a opäť na závode – vždy som bola obklopená múdrymi ľuďmi s veľkým a láskavým srdcom. Je to asi tým, že kto má rád prírodu, má rád všetko čo ju tvorí – teda aj nás – ženy lesníčky.

A čo by som odkázala svojim kolegom – lesníkom? Zostaňte takí, akí ste a milujte prírodu.

Ing. KATARÍNA BAKOŠOVÁ, referentka ochrany lesa a pestovateľka

Myslím, že takmer všetci kolegovia sú v pohode a berú nás ako rovnocenných pracovníkov. Žiaľ nájdu sa medzi nimi aj výnimky. Sú kolegovia pre ktorých náš názor a práca nebude nikdy rovnoprávna. Vzhľadom na to, že žijeme v XXI storočí je smutné, že niekto hodnotí prácu ľudí nie podľa výsledkov, ale podľa pohlavia.

Ing. LUCIA ŠALAPKOVÁ, manažérka lesoturistiky

Našťastie kolegovia v mojom najbližšom okolí považujú ženy za rovnocenných partnerov. Vo všeobecnosti sa niektorí správajú skutočne gentlemany, no je veľa takých, čo by ženy v lesníckom prostredí najradšej ani nevideli. Väčšinou je naozaj ťažké presadiť sa, ale to nie je problém lesníkov skôr celej našej spoločnosti. Je veľa kolegov, ktorí majú za sebou množstvo skúseností, majú zdravý pohľad na vec, sú správnymi ľuďmi na správnych miestach a tých si vážim a rešpektujem. Naopak si myslím, že kolegovia lesníci ma majú radšej ako lesničiariku a harmonikárku, než ako zamestnankyňu generálneho riaditeľstva.

EVA JEVČINOVÁ, sekretárka riaditeľa OZ

Na OZ Bardejov pracujem od 1. februára 2000 ako sekretárka a napriek tomu alebo práve preto, že pomer medzi mužmi a ženami je 17:4, je veľmi dobrý a dobre sa mi s nimi spolupracuje. Osobne sa mi lepšie pracuje v prevažne mužskom kolektíve. Vážia si nás, o čom svedčí aj to, že každoročne 8. marca si na nás vždy spomenú a dajú nám kvietok. Žeby sme boli ako tie kvietky – ozdoby? Dúfam, že ich tá galantnosť nikdy neopustí.

Editorial

Vždy ma poteší, keď sa niekto pochvalne vyjadrí o úrovni nášho časopisu. Kde – kto si už všimol, že v porovnaní s minulými ročníkmi je LESNÍK „čítavejší“. Z viacerých strán sa mi v poslednom čase dostalo potľapkania po pleci. Ale ešte viac si cením podnetné pripomienky. Je príjemné byť chválený, ale k zvyšovaniu kvality isto viac prispieje konštruktívny návrh. Napríklad prednedávnom mi istý kolega pripomenul, že v časopise chýba tribúna názorov. Vraj isto by mnohí využili príležitosť vyjadriť svoj názor, keby mohli – anonymne – napísať pár riadkov. Zamyslel som sa nad týmto nápadom a musel som priznať, že listárne nám v LESNÍKU veru chýba. Ale nie preto, že by sme ju nechceli. Jednoducho nie je čo uwe-rejniť, nie je na čo reagovať – chýbajú podnety čitateľov. Ale anonymita mi nejde „pod fúz“ – vykrikovať spoza plotu môžu akurát ak šarvanci. Chlap si za svojím názorom stojí a nehanbí sa podeň podpísať. Viem však pochopiť, že v niektorých situáciách nie je veľmi múdre vystrkovať hlavu (alebo, ako vravievala moja nebohá babka, „dráždiť hada bosou nohou“). Ak teda máte pocit, že Vás kdesi „topánka tlačí“, napíšte: garantujem každému pisateľovi, že okrem mňa sa jeho meno nikto nedozvie, ak si to tak želá. Adresu každý pošlahky nájde v tiráži o pár riadkov nižšie. Ak bude potrebné na podnet získať reakciu zo strany vedenia podniku, o to sa postarám. Čestné slovo. Pod to sa môžem kludne podpísať.

Váš

*Lesník, časopis zamestnancov štátneho podniku
LESY Slovenskej republiky Banská Bystrica*

Redakčná rada: Ing. Ján Mičovský, CSc., Ing. Ján Kovalčík, CSc., Ing. Jana Gerová Krenn, Bc. Ružena Vaňousová, Bc. František Suchanovský, Ing. Berta Ondrišová, Ing. Jozef Marko

Predseda redakčnej rady: Ing. Ľubomír Veselý

Výkonný redaktor: Mgr. Peter Gogola, www.lesy.sk; e-mail: gogola@lesy.sk

Rada stálych prispievateľov: Jiří Junek, Ing. Radoslav Lorko, Ing. Igor Vizslai, Ing. Boris Pekarovič, Dáša Pavlovičová, Ing. Jaroslav Kobza, Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo, Ing. Ľuboš Tuřák, Ing. Marcel Fiala, Ing. Ladislav Dochán, Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla, Ing. Ľuboš Uhrín, Ing. Marek Tabernaus, Ing. Peter Patay, Ing. Štefan Beňa, Ing. Ján Vavrek, Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško, Rudolf Halák

Náklad: 1300 výtlačkov

Foto 1. strana obálky: Edo Genserek

Adresa redakcie: Námestie SNP č.8, 975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78, Fax: 048/434 41 91

Grafická úprava: Mária Gálová, **Sadzba:** Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum, T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

Rozhovor s jedinečnými ženami v š.p. LESY SR

Nerozhoduje pohlavie, ale charakter

Jozef MARKO

Iba dve ženy majú v rámci organizačnej štruktúry š.p. LESY SR výnimočné a jedinečné postavenie. Sú riaditeľkami odštepných závodov. Ing. Katarína Chválová šéfuje zamestnancom OZ Semenoles a Ing. Beáta Juríčkovej sú podriadení zamestnanci OZ Rimavská Sobota. Položili sme im niekoľko otázok a dostali sme podľa nášho názoru zaujímavé a úprimné odpovede. Veríme, že si rozhovor s nimi prečítate rovnako radi, ako sme ho my pre vás zostavovali.

Prečo ste sa rozhodli pre lesnícke povolanie, ktoré je stále skôr doménou mužov? Rozhodla náhoda, rodinné prostredie, alebo silné citové puto k lesu, prírode?

Ing. Katarína Chválová: Ani si už nepamätám, bolo to veľmi dávno, niekedy v štvrtej triede ZŠ. Najskôr to asi tak malo byť, lebo potom som nasledujúcich niekoľko rokov (na ZŠ a gymnáziu) privádzala študijných poradcov a rodinu do zúfalstva istotou, že pre mňa existuje iba VŠLD a žiadna iná alternatíva.

Ing. Beáta Juríčková: Výber povolania v mojom prípade ovplyvnili všetky faktory, ktoré ste vymenovali. V prvom rade musím povedať, že otec je poľovník a jeho snom bolo stať sa lesníkom. Celé detstvo som bola vedená k tomu, že toto povolanie je najkrajšie zo všetkých povolání. Otec mi stále hovoril, že nikto nemá takú krásnu prácu ako lesníci. Celý deň môžu byť na čerstvom vzduchu, byť v prírode, starať sa o les a lesnú zver. Samozrejme otec mal predstavu o lesníkovi na lesníckom obvode. Prírodu som mala od malička rada. Vyrastala som na dedine a krásne spomienky mám aj na rodisko mojej mamky - Bystrú pri Mýte pod Ďumbierom. Tam som si vychutnávala krásu ihličnatého lesa, ktorý mi u nás na „dolniakoch“ chýbal. A nakoniec o mojom povolaní rozhodla aj tak náhoda. Na gymnáziu boli moji-

mi obľúbenými predmetmi biológia a matematika. Lákalo ma génové inžinierstvo, pedagogika, ale aj lesníctvo. V tých časoch sme sa mohli prihlásiť len na jednu vysokú školu a ja som sa nevedela rozhodnúť. Prišiel na rad otcov poľovnícky klobúk, do ktorého som vložila tri lístky s vyvolenými profesiami. Otec aj mama to preživali s veľkým napätím, ale nakoniec sa najviac tešil otec. Bolo rozhodnuté, na lístku bola lesnícka fakulta a ja som si ju bez váhania napísala do prihlášky.

Čo máte na svojej práci najradšej?

„Neexistuje nič úžasnejšie ako vznik niečoho nového a jedným z mojich divov sveta sú biochemické a fyziologické procesy, ktoré prebiehajú v semienkach pri klíčení“

K. Chválová: Na vysokej škole ma zaujímali skôr technické predmety. Mala som predstavu, že po ukončení

štúdií sa budem venovať geodézii. No, ale človek mieni a život mení. Prišla revolúcia, zásadne sa zmenili podmienky umiestňovania absolventov a tak som začala pracovať

na semenárskej výskumnej stanici LVÚ v Liptovskom Hrádku, odkiaľ aj pochádzam.

Počas štúdia som zakladanie lesa vnímala len okrajovo, ako jednu z mnohých skúšok. Teraz si však myslím, že neexistuje nič úžasnejšie ako vznik niečoho nového a jedným z mojich divov sveta sú biochemické a fyziologické procesy, ktoré prebiehajú v semienkach pri klíčení, pričom stačí úplne malý náhodný vplyv a všetko sa môže zmeniť. Preto ma najviac teší, keď dokážeme tie semienka „trochu oklamať“ a vytvoríť im také podmienky, že začnú klíčiť a rásť keď to potrebujeme my. Ozaj a kedy ste naposledy videli ako nádherné vyzerá záhon napr. ročného buka z plnovýsevu?

B. Juríčková: Zmenu a voľnosť. V tejto profesii je veľmi málo stereotypu. Keď som pracovala ako pestovateľka na lesnej správe tešilo ma, že sa nám podarilo zalesniť holiny a po rokoch som videla ako kultúra rastie. Bol to naozaj dobrý pocit. Výsledok práce sme videli na vlastné oči a pritom každý porast bol niečím iný. Vo funkcii riaditeľky pôsobím už

žena
a les

tretí rok a každý deň prinesie niečo nové. Spoznávam stále nových ľudí a riešim vždy iné úlohy. Je to práca dosť náročná, dynamická, ale mne osobne to veľmi vyhovuje.

Je podľa vás nejaký rozdiel v tom, ako vykonávajú prácu pre les a v lese muži a ženy, ako k svojej práci lesníci a lesničky pristupujú, ako prejavujú svoj vzťah k lesníckemu stavu, k závodu, podniku?

K. Chválková: Myslím si, že nie je. To, ako človek pristupuje k svojej práci, prípadne k lesu nezávisí od pohlavia, ale od toho, aký je a aký má k svojej práci vzťah. Či svoju prácu vníma ako poslanie alebo ako nutnosť niečím sa živí.

B. Juričková: Myslím si, že zásadný rozdiel nie je. Ako každá iná profesia, aj táto si vyžaduje profesionalitu, zodpovednosť a pozitívny vzťah. To však s pohlavím nemá nič spoločné. Je to otázka charakteru.

Ako vnímajú muži v štátnom podniku LESY SR svoje kolegyně? Dávajú najavo možno aj podvedome určitú nadradenosť, alebo naopak, bývajú voči svojim kolegyniam ohľaduplnejší a galantnejší, ako keď vystupujú voči kolegovi - chlapovi? Spomeniete si aj na konkrétne príklady zo života?

K. Chválková: Zásada, ktorú ešte niektorí z nás zažili na škole, že žena, koza a breza do hory nepatria, je už dávno prekonaná. Breza je mimoriadne zaujímavou drevinou na zalesňovanie ťažko zalesniteľných plôch (čo potvrdzuje aj dopyt po nej) a mnohí kolegovia mi určite dajú za pravdu, že žena-kolegyně dokáže pozitívne ovplyvniť „drsnosť“ mužského kolektívu a vie si pri tom riadne zastať aj chlpskú robotu.

B. Juričková: Väčšina mužov má k ženám pozitívny vzťah a preto si svoje kolegyně vážia. Vedia, že ženy majú väčší zmysel pre poriadok a de-

tail, čo pri zadávaní úloh aj patrične využijú. Práve preto sa v lesníctve ženy aj uplatňujú. Už dávno to nie je len profesia o horárovi s flintou. Čo sa týka nadradenosti kolegov, znova je to otázka charakteru. Niektorí si takýmto spôsobom riešia vlastné komplexy a doslova sa tešia tomu, keď môžu svoju mladšiu kolegyniu dostať do rozpakov. Také niečo určite zažila každá lesnička hlavne na začiatku svojho pôsobenia.

„Väčšina mužov má k ženám pozitívny vzťah a preto si svoje kolegyně vážia. Vedia, že ženy majú väčší zmysel pre poriadok a detail, čo pri zadávaní úloh aj patrične využijú. Práve preto sa v lesníctve ženy aj uplatňujú.“

Musím ale poznamenať, že väčšina mužov sa k nám správa galantne a niektorí nedajú na nás dopustiť.

Ste riaditeľky. Ako znášajú vaši spolupracovníci skutočnosť, že im šéfuje žena? Myslíte, že ženy - riaditeľky to majú v našom podniku ťažšie ako muži - riaditelia?

K. Chválková: Niekedy sa smejem, že to radšej nechcem vedieť. Už som sa samozrejme stretla aj s negatívnymi postojmi, no zrejme to závisí od typu človeka (nechcem povedať, že chlapa). Svojich kolegov si veľmi vážim ako odborníkov, s hlbokými špeciálnymi vedomosťami, ktorí sú stopercentní profesionáli a pre ktorých je povolanie záľubou. Snažím sa plne rešpektovať ich názory, aj keď občas musím presadzovať určitý komplexný nadhľad. Verím však, že ten rešpekt je vzájomný. A čo sa týka toho, či ženy - riaditeľky to majú ťažšie? Nevieť to posúdiť, nakoľko náš OZ je špecifický a jedinečný, preto mi je

ťažko sa porovnávať.

B. Juričková: Prvú otázku by ste mali položiť mojim spolupracovníkom. Ja by som bola tiež zvedavá na ich odpovede. Ja to momentálne vidím tak, že si už zvykli. Alebo sa mýlim? Na tú druhú otázku by som odpovedala takto: ženy - riaditeľky to majú v našom podniku ťažké, rovnako ako muži - riaditelia.

Spomeniete si na nejaké príhody, kedy vám skôr pomohlo v rozhodovaní a presadzovaní vašich rozhodnutí, že ste príslušníčkou nežného pohlavia a naopak, kedy ste si povedali, že všetko by bolo jednoduchšie, keby ste boli mužom?

K. Chválková: Ani nie. Zvyknem vraviť, že keď máte päť rokov sto spolužiakov a šesť spolužiačok, tak sa to musí nejakým spôsobom prejavovať. Mám rada jasné a priamočiare jednanie, ktoré je typické skôr pre mužské myslenie a nesnažím sa vedome využívať, že som žena. I keď objektívne musím priznať, že niekedy niektoré situácie vyriešim a zvládnem oveľa lepšie práve vďaka tomu, že som žena. Jednou z dobrých vlastností žien je, že keď ide o „dobrú vec“ netrpia až tak „jesitnosťou“ (páni prepáčte) a skôr vedia prehodnotiť situáciu, zmeniť názor alebo priznať chybu bez toho, aby sa ich to dotklo.

B. Juričková: Nevieť ako sa rozhodujú muži, ale ja na základe informácií a argumentov. Snažím sa riešiť veci profesionálne a nikdy som sa nad tým nezamýšľala, či je to ženské alebo mužské riešenie. Ale pár krát som si už povedala, že by to bolo jednoduchšie, keby som bola muž. Napríklad, keď som ráno nemala ozehlenú košeľu, alebo keď bola prázdna chladnička. ●

Mgr. Ľubica MILANOVÁ

1. Hoci nie ste lesníčka, lesníctvo je súčasťou vašej práce. Ako vnímate túto profesiu?

Mgr. Ľubica MILANOVÁ: V poslednom čase dosť intenzívne. Verte mi, že kým som sa nezačala venovať histórii lesníctva, môj pohľad na les a činnosť lesníkov bol značne zjednodušený. Teraz si už dokážem predstaviť, čo všetko musia lesníci vo svojich rôznych profesiách zrealizovať, aby lesy na Slovensku boli pestované, zachované, udržiavané a zároveň dostatočne využité. Svojím spôsobom mi štúdium vývoja lesníctva pomohlo znova objaviť les, na ktorého krásu a pokoj som od svojho detstva akosi zabudla.

Želmíra ŠÍPKOVÁ: Lesnícku profesiu vnímam cez lesníctvo v najširšom zmysle, cez lesníctvo, ktoré je nielen dôležitou zložkou nášho hospodárstva, ale predovšetkým garantom zodpovedajúceho udržiavania podstatnej časti prostredia, v ktorom žijeme. Z takéhoto zorného uhla má potom lesnícka profesia zaujímavé spoločné paralely s prácou na kultúrnom poli: Obe vytvárajú nenápadné, ale pritom nevyhnutné podmienky pre fungovanie spoločnosti. Obe sú, obrazne povedané, behom na dlhé trate a prinášajú efekty s posunom viacerých rokov či dokonca generácií. Ani jedna z nich sa v dnešnej dobe, ktorá ekonomiku vníma ako cieľ a nie ako prostriedok, neteší primeranej pozornosti. Negatívne dôsledky takéhoto stavu sú však vnímateľné už dnes - viac trpí životné prostredie, zakaľuje sa kultúrna a spoločenská klíma.

2. V lesníckom prostredí s výraznou prevahou mužov vnášajú dnes ženy do pracovnej problematiky viac citlivosti a do pracovných vzťahov istú taktosť a kultivovanosť. Nachádzame v tomto smere nejakú analógiu aj z lesníckej histórie?

L. M.: S prvou časťou otázky úplne

Dve ženy

Ján MIČOVSKÝ

Téma mesiaca nás zaviedla aj do „nášho“ odvetvového múzea vo Zvolene. Dôvodom je to, že po pričlenení Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene k Múzeu vo Sv. Antone sa vo vedení zvolenskej sekcie vymenili dve ženy. Doterajšiu riaditeľku Želmíru ŠÍPKOVÚ vystriedala Mgr. Ľubica MILANOVÁ. Keďže obidve majú zásluhu na tom, že spolupráca nášho podniku s touto kultúrnou inštitúciou zaznamenala v posledných rokoch sympatický nárast, položili sme obom aj rovnaké otázky:

súhlasím. Určite je to súčasný nezanedbateľný prínos žien do tejto pracovnej oblasti vyhradenej stále vo väčšej časti mužom. Ale nech sa akokoľvek snažím spomenúť si na ženskú lesnícku osobnosť z histórie, začínam a končím pri panovníčke Márii Terézii. Myslím si, že táto veľká žena prispela do lesníctva za všetky ženy aj na 300 rokov dopredu.

Ž. Š.: Lesníctvo je drsný odbor a preto sa netreba čudovať, že sa v tomto teritóriu ženský element presadzuje len postupne. Vo významnejšom miere sa tak deje až v modernej dobe v súvislosti s určitou „intelektualizáciou“ lesníckej práce. Rada by som sa však všeobecnejšie dotkla druhej časti otázky - problému vnútorného kultivovania ktorejkoľvek profesie, lesníctvo nevynímajúc. Tá závisí vždy od odbornej, ale aj od etickej úrovne zaangažovaných jednotlivcov bez ohľadu na rodovú príslušnosť. Na dôvažok by som rada prídala, že môj pohľad na lesníctvo v tomto zmysle najviac a jednoznačne pozitívne poznačili názory a osobný príklad pána profesora Miroslava Stolinu a veľmi ma mrzí, že sme už stratili možnosť prijímať bezprostredne jeho rady a podnety.

3. Všetci uznávame význam a potrebu kultúrnych ustanovizní. Co sa však zmení ak treba túto podporu vyjadriť aj inak ako slovné..?

L. M.: Samozrejme táto pasívna podpora nestačí. Práve dnes je nesmierne dôležitá pre ďalšiu existenciu Lesníckeho a drevárskeho múzea podpora aktívna, čo znamená prísť do múzea, prezrieť si ponúkané expozície a výstavy a zúčastňovať sa jeho podujatí. To je možná cesta podpory každého občana. Druhým spô-

Želmíra ŠÍPKOVÁ

sobom je podpora múzea zo strany lesníckych, drevárskych a kultúrnych inštitúcií prostredníctvom každodennej vzájomnej spolupráce, prípravou spoločných projektov a realizovaním spoločných podujatí. Tretím spôsobom podpory je sponzorstvo od lesníckych a drevárskych podnikov či firiem, ktoré dokážu pochopiť význam a dôležitosť vlastnej histórie a možnosti ktoré im otvára napr. v súvislosti s propagáciou a reklamou.

Ž. Š.: Pracujem už temer tridsať rokov v kultúre a vzťah verejnosti ku kultúrnym inštitúciám sa mi javí ako širokospektrálny prúd. Z vlastných skúseností, ale aj na základe postrehov kolegov z iných organizácií, môžem povedať, že nie sú výnimky, keď jednotlivci, dokážu nezištne vložiť svoj čas, tvorivú energiu a neraz aj vlastné materiálne prostriedky do prípravy kultúrnych podujatí. Vedela by som tiež vymenovať príklady, keď zriaďovatelia vnímavo sledujú prácu vlastných kultúrnych inštitúcií a snažia sa vytvoriť podmienky pre realizáciu hodnotných námetov. Nedá sa však poprieť, že na druhej strane tejto mince - bohužiaľ na strane výraznejšej - nachádzame napríklad vandalstvom poznačené kultúrne pamiatky či materiálne chronicky podvyživené múzeá, knižnice a ďalšie kultúrno-vzdelávacie inštitúcie. Netreba zdôrazňovať, že to všetko sa deje na pozadí okridlených tvrdení z oficiálnych programových materiálov o význame kultúry, kultúrnej identity a neodmysliteľnom mieste vedomostnej ekonomiky v súčasnom dianí.

4. Koľko rokov pracujete v lesníckom múzejníctve?

L. M.: V slovenskom múzejníctve pracujem dvadsať rokov, v lesníckom múzejníctve piaty rok.

Ž. Š.: V múzeu lesníckeho a drevárskeho zamerania pôsobím od roku 1992. Malým paradoxom je, že nie ja som prišla do takéhoto múzea,

ale moje materské zvolenské múzeum, v ktorom mimochodom robím od začiatku 80-tych rokov, prevzalo v uvedenom roku zmienenu špecializáciu a odvtedy sa profiluje ako celoslovenské lesnícke a drevárske múzejné dokumentačné a prezentačné pracovisko.

5. Čo považujete za váš doterajší najväčší úspech ?

L. M.: Je to jednoznačne kniha Od lesov kráľovských k lesom štátnym, ktorú som napísala spoločne so svojou bývalou kolegyňou Mgr. V. Józsovou. Bola to krásna práca a za ňu ďakujem predovšetkým štátnemu podniku LESY SR Banská Bystrica, ktorý prijal ponuku na spoluprácu od vtedajšej riaditeľky múzea Želmíry Šípkovej a reprezentačnú publikáciu zafinancoval.

6. A naopak, čo sa vám nepodarilo?

Ž. Š.: 5. 6. Odpoviem trochu širšie a do istej miery nadviažem na predchádzajúce odpovede. Mój vzťah k lesníctvu, osobitne k jeho dokumentácii, sa formoval na pôdoryse vytýčenom niekdajším pracovníkom Lesníckeho a drevárskeho múzea pánom inžinierom Jozefom Urgelom. Pán inžinier získal osadenstvo zvolenského múzea, ale aj mnohých významných predstaviteľov odbornej lesníckej a drevárskej obce a verejných činiteľov pre myšlienku etablovania Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene - v srdci slovenského lesníctva a drevárstva. Na okraj treba poznamenať, že múzeum predtým prešlo viaceré pôsobiská, spomeňme Bratislavu, Nitru, Zvolenský zámok, kaštieľ Sv. Anton. Vytvoril odborné, fondové, dokumentačné i priestorové podmienky pre plné rozvinutie takéhoto celoslovenského špecializovaného múzejného pracoviska sa stalo mojou najsilnejšou profesionálnou ambíciou. Že sa to do značnej miery podarilo, a že som mala príležitosť aktívne vstupovať do tohto procesu by som možno označila za úspech. To, že dnes, temer pred cieľovou rovinou, som musela trať opustiť a samotné múzeum sa ocitlo v existenčnom ohrození, je mojím neúspechom.

7. Ako vnímate zlúčenie LDM vo Zvolene s Múzeom v Sv. Antone?

L. M.: 6. 7. Zatiaľ nemám pocit, že by sa mi niečo nepodarilo. Ale ako to v živote chodí, niečo sa podarí zrealizovať lepšie, niečo horšie a to je absolútne normálne. V súčasnosti ma skôr mrzí rozhodnutie nášho zriaďovateľa o strate právnej subjektivity a o zlúčení nášho múzea s Múzeom vo Sv. Antone. Pre naše múzeum to znamená obrovský skok smerom dozadu. Stále dúfame, že je to len určité provizó-

rium a hľadáme spoločne s riaditeľom Múzea vo Sv. Antone riešenie, ako sa z neho dostať.

Ž. Š.: Ak má organizačná zmena jasne definovaný pozitívny cieľ, ktorý sa sformuloval na základe analýzy východiskového stavu, po predchádzajúcom kritickom posúdení reálnosti očakávaných výsledkov a po eliminovaní negatívnych dopadov, môže priniesť pozitívny efekt. Som presvedčená, že keby postup pri zlučovaní zvolenského a svätoantonského múzea bol takýto, prijali by iné rozhodnutie. Nič však nenاسvedčuje, že by samotnému administratívne aktu zlúčenia múzeí a drastickému zníženiu príspevku na činnosť predchádzali podobné kroky. Následky sú tvrdé a v konečnom dôsledku môžu múzejníctvu, ale tiež lesníctvu, uškodiť.

8. Čo nového pripravuje vaše múzeum pre návštevníka?

L. M.: Nové výstavy a nové podujatia ponúkame v priestoroch múzea na Námestí SNP č. 31 skoro každý mesiac. Konkrétne v apríli je to fotografická výstava ZELENÝ OBJEKTÍV V, ktorá je akýmsi vyvrcholením a uzavretím 5. ročníka rovnomennej súťaže mladých v dokumentárnej fotografii na tému les. Rovnako začiatkom apríla ponúkame výstavu SYMBOLY ŠTÁTNYCH LESOV NA ÚZEMÍ SLOVENSKA, ktorá by mala predstaviť používanú symboliku (uniformy, označenia, odznaky, znaky lesníckych organizácií) štátnych lesov od XIX. storočia až do súčasnosti.

9. Aké je porovnanie slovenského lesníckeho múzejníctva so svetom?

L. M.: Žiaľ na túto otázku asi nedokážem objektívne zodpovedať. Nemáme finančné možnosti chodiť do zahraničia a nadväzovať tu spoluprácu s lesníckymi múzeami. My máme dnes problém prežiť a udržať sa. A je to obrovská škoda lebo približne 80 - ročné slovenské lesnícke múzejníctvo by malo Európe čo ponúknuť a ukázať.

Ž. Š.: Podľa adresára nášho múzea pracuje v európskych krajinách spolu 22 múzeí lesníckeho a drevárskeho zamerania. Musím s pľutovaním skonštatovať, že s výnimkou najbližších krajín, sa porovnanie dá oprieť len o sprostredkované informácie. Múzea, ktoré sa nám podarilo navštíviť - v Česku, Maďarsku, Rakúsku a Nemecku - charakterom a zväčša i rozsahom práce možno porovnať s našim pracoviskom, pravda len pri tolerovaní skutočností, že naše múzeum nemá stálu expozíciu. Na základe dostupných informácií však treba pri-

znať, že máme čo doháňať za lesníckym múzejníctvom škandinávskych krajín.

10. V názve vášho múzea majú lesníci a drevári k sebe blízko. V skutočnosti býva táto vzdialenosť oveľa väčšia. Ako posudzujete vzťahy týchto nevyhnutných partnerov ?

L. M.: Asi skutočne veľmi laicky. Lesníkov beriem ako tých, čo sa o lesy starajú, ochraňujú ich a zabezpečujú ich produkčnú schopnosť. Drevárov beriem skôr ako obchodníkov, pre ktorých je dôležitý lacný nákup a drahší predaj dreva. Je mi však jasné, že takto jednoducho to nefunguje. Existuje mnoho drevárskych menších i väčších firiem, ktoré sa neorientujú na obchod, ale spracovanie a výrobu. Tí sa mi zdajú rovnako potrební.

Ž. Š.: V depozitároch a na výstavách v našom múzeu malebne vedľa seba spočívajú predmety o lesníctve a drevárstve, na vernisáže našich výstav chodia svorne lesníci a drevári - i keď každá skupina inklinuje skôr k vlastnej téme. Tak je to v ideálnom svete konštrukcií kultúrnych modelov. V reálnom živote sú lesníci a drevári súčasťou trhového priestoru a ten má svoje pravidlá. Ak s troškou irónie použijeme výrok zo staršej českej filmovej komédie, že podstatou úspešného podnikania je lacno kúpiť, draho predáť a pozdržať platby, ak doplníme na jednu stranu rovnice lesníkov a na druhú drevárov, nemusíme sa diviť, že ich vzťah nie je idylický. Že často nie je ani korektný súvisi do istej miery so všeobecnou atmosférou v podnikateľskom prostredí, ale tiež s osobnými dispozíciami predstaviteľov zaangažovaných strán.

11. Čo by ste odkázali čitateľom Lesníka?

L. M.: Príďte sa pozrieť do, na Slovensku jediného, Lesníckeho a drevárskeho múzea. Myslím, že je tu čo vidieť a poznať. A ak nám ešte prinesiete niečo staré, pre Vás nepotrebné a viažúce sa k práci v lese či s drevom, obohatíte našu zbierku, ktorá zostane súčasťou slovenského kultúrneho dedičstva.

Ž. Š.: Sledujem pravidelne časopis Lesník a teším sa, že s rastúcim počtom ročníkov rastie do sily a príťažlivosti. Čitateľom želim, aby im ich časopis aj naďalej prinášal veľa zaujímavých, potrebných a podnetných informácií, a oni sami aby mali dostatok príležitostí a energie zúročiť ich.

Ďakujeme obidvom kolegyniam za rozhovor a našmu Lesníckemu a drevárskemu múzeu vo Zvolene, nech sa už v budúcnosti ocitne v akomkoľvek zaopatrení prajeme zachovanie a rozvoj. ●

Žena - lesníčka

Viera PETRÁŠOVÁ

Napriek tomu, že situácia v lesníctve z rodového pohľadu už nie je taká nepriaznivá pre ženy, ako keď som začínala v roku 1980 svoju profesionálnu dráhu tak, nie je určite ešte v pozícii rovnosti príležitostí. Ak už, ale môžem vyjadriť svoj názor k tejto problematike sme o krok ďalej. A ešte len budeme, keď nám v práci táto problematika ani nenapadne, prípadne len vo vzťahu ku materstvu a určite aj ku uznaniu, že sa s mužmi dobre dopĺňame.

V úvode mi hneď napadlo niekoľko otázok. Prečo by sme sa mali vyjadriť k problematike rodovej rovnosti? Prečo od našich žien počúvam, že to máme ťažšie než muži a predsa sa nestretávam s tým, že sa svojej kolegyne zastanú? Sme diskriminované? Máme byť feministkami bojujúcimi za svoje práva? Alebo si uvedomíme, že sme tie, ktoré chcú rovnosť príležitostí. Nič iné ako to, že máme právo na príležitosť ako každý, keď naša kvalifikácia, naše zručnosti a naše vedomosti sú na tej istej úrovni.

Inšpirácia z Nemecka

Som predsedníčkou Združenia lesníčiek. Patrí mi preto vysvetliť dôvody pre založenie združenia. Napriek tomu, že sme združenie založili v roku 2000 jeho základy začali vznikať v roku 1994. V tomto roku som sa stretla s nemeckým expertom, ktorý mi rozprával o svojej dcére lesnej inžinierke. Ona patrila medzi nemecké lesníčky, ktoré zakladali svoju organizáciu. Príčiny, prečo vznikla táto organizácia, boli spojené s osobitosťou role žien v rodinnom a pracovnom živote. Ide najmä o obdobie, keď sa ženy starajú o svoje deti, či už cez rodičovskú dovolenku alebo keď majú skrátenú alebo upravenú pracovnú dobu kvôli starostlivosti o deti alebo rodičov. Vtedy najmä potrebujú nestratiť kontakt so svojou odbornou prácou a cez vzdelávacie akcie združenia si udržiavajú neustále svoju odbornú úroveň. Pritom v Nemecku sú tieto vzdelávacie akcie daňovo zvýhodnené ako súčasť celoživotného vzdelávania. Samozrejme, že bolo ich šikovnosťou, že dokázali zabezpečiť nielen lesnícke odborné akcie, ale napr. aj prednášky ku sociálnemu a pracovnému právu, ku projektovej práci cez štrukturálne fondy atď. Aby sme oboznámili s ich prácou podarilo sa mi ako členke predstavenstva Slovenskej lesníckej komory presadiť v roku 1995 I. medzinárodné stretnutie žien lesníčok, ktoré sa konalo u nás s pomocou vtedajších riaditeľov štátnych lesných podnikov. Prišli k nám kolegyne z Čiech, Nemky a Ukrajinky. Založili sme tradíciu odborných medzinárodných stretnutí žien lesníčok, ktorá trvá dodnes. Naše kolegyne organizované v Slovenskej lesníckej komore tiež v letnom období organizujú tieto stretnutia. Už z pôsobenia v komore a neskôr na les-

nickej sekcii v Bratislave som pochopila, že komora môže len výnimočne získať finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na projekty. Omnoho jednoduchšie je to pre občianske združenie (sú nim odborári-KOZ, Slovenský poľovnícky zväz, naši vlastníci lesnej pôdy sa tiež združujú ako občianske združenie), a preto som predniesla svoj návrh niektorým kolegyňiam a založili sme Združenie lesníčiek. Našu činnosť sme začali akciami pre deti a to organizovaním najskôr regionálnych lesníckych hier a od roku už celoslovenských lesníckych hier. Tieto sa uskutočňujú doteraz a tohto roku sa už bude konať VI. ročník Celoslovenských lesníckych hier. Akcie pre deti zabezpečovaním ich výchovy k láske k prírode formou pomoci vedúcim krúžkom - dobrovoľníkom sa stali však jediné, ktoré finančne združenie podporuje. Ide o spomínané lesnícke hry, detskú fotografickú súťaž Zelený objektív a spoločnú akciu poľovníkov, redakcie Halali, lesníkov a prírodovedných krúžkov Deti prírode. To sú súčasné aktivity nášho združenia.

nia. Som hrdá, že tieto akcie si zobrali za svoje mladí ľudia, ktorí ukončili lesnícku alebo ekologickú fakultu a každý rok ich zorganizujú. Čo sa týka akcií ku rovnosti príležitostí tieto sa nám nedari zabezpečiť. Moje kolegyne, myslím tým, v lesníctve všeobecne, nemajú záujem využiť možnosti získať projekty, ktoré im poskytuje združenie ako právnická osoba už so svojou viacročnou pozitívnu históriu a pomáhať si poradenstvom alebo vzdelávacími aktivitami. Tie by mohli byť financované z rôznych grantov. Tí, ktorí pracujeme pre združenie už nemôžeme zabezpečovať aj iné aktivity a najmä ak sa stretávame s negatívnymi postojmi našich kolegyň. Veľká možnosť ďalšieho rozvoja tohto združenia je práve v medzinárodnej spolupráci, keď v súčasnosti sa v EÚ preferujú siete organizácií. Vďaka odborným stretnutiam európskych lesníčok je možné už nadviazať na túto činnosť. Dá sa však pomôcť len tomu kto to chce a treba tomu najmä spočítaku veľa obetovať. Treba akceptovať aj ten fakt, že mojím kolegyňiam stačí, keď sa raz do roka stretnú a pripravujú pre nás ostatné, cenné odborné akcie vždy v inom regióne Slovenska. Takže toto je možno odpoveď na moju otázku, prečo s mojimi kolegy-

ňami, keď sa rozprávam počúvam, že sú tiež diskriminované, ale hneď aj sami vedia odpoveď, že aj tak s tým nič nespraviam. Pritom snaha mať rovnosť sancí by mala byť ich prioritným záujmom.

Legislativa proti diskriminácii

Dotkla som sa problematiky diskriminácie. Možno niektorí čitatelia už zachytili, že ja som sa súdila kvôli diskriminácii so svojím zamestnávateľom, sama som sa zastupovala a vyhrala som súdny spor. Bolo to už publikované v televízii, v Slovenskom rozhlasu, ale aj v rôznych iných médiách. Mój problém bol veľmi jednoduchý. V roku 2000 po mojom návrate s Bratislavou, kde som pôsobila vo funkcii Generálnej riaditeľky Lesníckej sekcii MPSR, som mala problémy s pracovným zaradením a tak som išla do súťaže o projekty štátneho výskumu. Uspela som a keď takmer po dvoch rokoch už konečne aj bolo riešenie projektu aj finančne na Lesníckom výskumnom ústave Zvolen zabezpečené rozhodol vtedajší štatutárny zástupca ústavu o tom, že projekt nebudem riešiť ja, ale iný riešiteľ. Keďže mi zahatil mój ďalší odborný a platový postup a tiež mi hrozilo prípadné prepustenie pre nadbytočnosť, rozhodla som sa postupovať presne podľa Zákonníka práce. Na súde nedokázal zamestnávateľ, že postupoval rovnako voči všetkým zamestnancom a že ma nediskriminoval. Predložené dôkazy z jeho strany dokazovali úplný opak. Preto som súd vyhrala. Tento postup je platný aj teraz. Pri súdnom procese mi veľmi pomáhali vedomosti, ktoré mám v oblasti ľudských práv vďaka mojej práci o ženskej problematike a cenné rady kolegyň-odborníčiek v tejto oblasti.

Naša súčasná legislatíva umožňuje účinnú ochranu zamestnancov, lebo na súde musí dokazovať zamestnávateľ, že nediskriminuje a nie zamestnanec. Obdobný postup však pomohol aj v Nórsku ženám, keď bol prijatý zákon o rodovej rovnosti a podľa neho je zamestnávateľ povinný dokázať, že ženu nediskriminuje. Okrem toho tam majú vytvorené tiež špeciálnu pozíciu ombudsmana pre ženy. Presadenie žien v histórii bolo vždy najmä vďaka mužom. Oni prijímali pre vyšší počet žien v politike napríklad kvóty pre povinné umiestnenie žien na kandidátkach. Ide v tomto prípade o pozitívnu diskrimináciu. Aj ja som sa s ňou stretla. Ak by sme si urobili analýzy ako boli prijímaní na lesnícku fakultu aj moji spolužiaci v 70-tych rokoch tak si musíme spomenúť, že prednosť mali „Východniari“. To je klasický príklad pozitívnej diskriminácie, ako sa snažili vtedajší národohospodári zabezpečiť absolventov pre východné regióny Slovenska a obdobne to bolo po ukončení lesníckej fakulty. Žien vtedy prijímali do ročníka okolo 10. Existovali smerové čísla a my sme ich brali na vedomie. Určite, že neboli spravodlivé, ale rešpektovali sme výsledky aj v tom počte žien. Dnes je situácia už iná a študentov nevyberajú podľa regiónov, ale opäť počúvame o rozdieloch medzi regiónmi. A ako to chceme riešiť? Pozitívna diskriminácia sa teraz nepáči Bratislavčanom, ale môžeme my zato, že všetky úrady štátnej správy a finančné riadenie sú tam? Máme všetci odísť z vidieka? Ne-

chceme mať udržívanú krajinu? O tomto budeme vedieť diskutovať a o rodovej rovnosti nie? Aký je rozdiel v uplatňovaní pozitívnej diskriminácie?

Bez rodového hľadiska

Všetky doterajšie reformy po roku 1990 nezobrali do úvahy rodové hľadisko. Nikto u nás neprehodnocuje ako dopadne reforma na mužov a ako na ženy. Máme vytvorenú pracovnú segregáciu, keď určité povolania vykonávajú väčšinou ženy. Tieto sú charakterizované nízkou mzdou a ešte v tomto období som počula v rozhlase jedného poslucháča, že je to správne, lebo muž je živiteľ rodiny, a preto nemôže vykonávať také povolanie. Myslím, že by sme to mohli hovoriť najmä vo vzťahu ku ťažkej manuálnej práci, aj keď práca lesných robotníčok v pestovnej činnosti je určite veľmi ťažká. Viem prečo je to tak. Ja sama som si ju profesionálne vyskúšala.

V súčasnosti však, keď väčšina pracovných pozícií z hľadiska riadenia a manažmentu predstavuje výkon du-

ševnej práce v kancelárii a počet týchto pozícií stále rastie treba sa zamyslieť nielen z hľadiska regionálnej pozitívnej diskriminácie, ale aj rodovej pozitívnej diskriminácie. Aký je teda vlastne rozdiel medzi absolventmi lesníckej fakulty a absolventkami lesníckej fakulty? Z pohľadu odbornosti žiadny, iba v tom, ako sme sa za tie roky odborne vyprofilovali. Mali sme rovnaké vzdelanie a určite v získavaní ďalšej odbornosti nerozhodovala naša manuálna schopnosť.

Ak dnes počujeme od politikov EÚ o rovnosti príležitostí v rodovej oblasti treba si uvedomiť, že názory odborníkov vychádzajú najmä z ekonomických analýz. Ženy u nás, ale aj v iných krajinách majú v niektorých odvetviach vyššie vzdelanie a získané viac ďalších zručností ako muži. Bez možnosti ich využitia sú zbytočné a to si európski politici veľmi dobre uvedomujú. Je to veľký potenciál, ktorým chceme zvýšiť svoju konkurencieschopnosť. Nezanedbateľné je aj hľadisko príjmu do rodiny. Naše rodinné hospodárenie je vo väčšine európskych krajín závislé od dvoch príjmov. Rozdiely medzi mužmi a ženami sú vo vyspelých krajinách najmä vo využívaní rôznych foriem pracovnej doby. Ženy využívajú viac skrátené formy pracovnej doby, prácu doma a tiež „viacnásobné“ zamestnanie. Ide tu najmä v našich horských oblastiach mať možnosť získať príjem z práce na pôde, v lese, poskytovaním ubytovania, službami pre občanov obce, ale aj turistov atď. Rovnosť príležitostí na pracovnom trhu núti v sociálne orientovaných krajinách povinnosť pre

obec mať jasle, škôlku a napríklad aj školské autobusy. Ak si teda uvedomíme o čom tá rodová rovnosť je v tej EÚ tak asi zabudneme na pojem feminizmu, ale v popredí budeme mať slovo rodina a rovnosť. Potom aj ináč vyznie moja snaha presadiť činnosť Združenia lesníčiek aj programom pre rovnosť príležitostí.

Ja som sa však nevzdala pomáhať v prípade diskriminácie a to mužom aj ženám, lebo pozitívna diskriminácia nie je stále v poriadku. Svoje voľné kapacity po pracovnej dobe venujem najmä mojej práci pre Združenie žien Slovenska. Je to klasická ženská celoslovenská organizácia, kde ženy mi vyslovili dôveru a som ich predsedníčkou už 3 roky. Kvôli záujmu o prácu v tejto organizácii (nielen žien) sa nám podarilo získať projekty z Európskeho sociálneho fondu. Vďaka nim poskytujeme zadarmo vzdelávacie kurzy a sociálne poradenstvo vo Zvolene, v Hriňovej a v Detve pre všetkých záujemcov. Pre tých, ktorí sú kvôli príslušnosti k rodu diskriminovaní v zamestnaní alebo tiež pri prijímacích pohovoroch do zamestnania máme zriadenú právnu poradňu. Je možné prostredníctvom nej získať právnu pomoc a radu až po súdne konanie. Táto poradňa bude opäť vďaka grantu EÚ pre všetkých záujemcov k dispozícii v tomto roku a tiež na budúci rok. Našu poradenskú činnosť nevyužívajú len ženy, aj keď podiel medzi dopytovateľmi našich služieb je v prospech žien. ●

Ing. Viera Petrášová, CSc., pracuje v Národnom lesníckom centre, je predsedníčkou Združenia žien Slovenska a predsedníčkou Združenia lesníčiek

Nový ekonomický riaditeľ š. p. LESY SR

1. marca 2006 vymenoval generálny riaditeľ š. p. LESY SR Ing. Igor Olajec do funkcie nového ekonomického riaditeľa Ing. Ľuboša Németha.

Vážený pán riaditeľ, prezradte, kedy a kde ste sa narodili?

Som zo západného Slovenska, svetlo sveta som uzrel vo Vrábloch 13. januára 1962.

Na ktorej vzdelávacej inštitúcii ste získali svoje vysvedčenia a diplomy?

Maturoval som na Strednej lesníckej technickej škole v Banskej Štiavnici v roku 1981, nasledovali dva roky základnej vojenskej služby, vysokoškolský diplom som získal na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave, konkrétne na Fakulte riadenia, v roku 1987.

Spomeňte v stručnosti miesta vášho profesijného pôsobenia.

Po ukončení štúdia som pôsobil u Západoslovenských lesov Bratislava, na Odštepnom závode Levice. Najprv ako ekonóm na Lesnej správe Bohunice, neskôr ako plánovač a ekonomický námestník riaditeľa OZ. Po zlúčení podnikov a vzniku š.p. LESY SR som pracoval

na OZ Topoľčianky na pozícii plánovač, posledné tri roky ako ekonomicko-obchodný námestník riaditeľa OZ.

Aké sú vaše ambície pri nástupe do funkcie?

Najskôr musím povedať, že som veľmi rozmyšľal, či túto pozíciu prijať, alebo nie. Na dovtedajšom pôsobisku v Topoľčiankach som hral v dobrom tíme, a aj pri silnej centralizácii sme sa snažili tvoriť. Je totiž známe, že prílišný centralizmus ubíja tvorivé myslenie, nižšie články riadenia pracujú v režime – neurobiť chybu a budeme prijateľní. Po návšteve všetkých odštepných závodov nášho podniku sa mi dnes ľahšie odpovedá na vašu otázku. Nie je tu možné zaviesť systém riadenia ako v banke, alebo vo fabrike pod jednou plechovou strechou. Tá naša strecha je úplne odlišná. Čo odštepný závod, to iné prírodné a výrobné podmienky. Som presvedčený, že tímy ľudí, ktoré tam pracujú, najlepšie vedia, ako sa s nimi vysporiadať. Takže ambície: pomôcť vytvárať slušný servis pre činnosť týchto tímov jednotnou metodikou (stanovením mantinelov pre riadiace procesy), účelným kontrolingom a odbúraním nadbytočnej byrokracie. A ešte jedna vec. S externým účtovníctvom sa nedá robiť nič, je proste dané.

Peter GOGOLA

Ale účtovníctvo vnútropodnikové (manažérske) je v našich rukách a tu sa skrýva nástroj a možnosť na zjednodušenie a sprehľadnenie riadiacich procesov na GR, OZ a LS. Dúfajme, že nám to nové programové vybavenie umožní.

Prezradte nám niečo zo svojho súkromia. Aké sú vaše koníčky, záľuby?

Mám pevné rodinné zázemie. Som ženatý, mám dve dcéry. Medzi moje záľuby patrí literatúra všetkého druhu a ako u väčšiny mojich kolegov tak trochu poľovníctvo.

Máte nejaké životné krédo?

Áno. S dobrým tímom je to v pohode.

Ďakujem za rozhovor. ●

Ing. Ľuboš Németh

Ceny dreva na aukciách začínajú byť zaujímavé

**Štefan BEŇA,
Daniel RIMANČÍK**

LSR š.p. závod Bardejov, zorganizoval v dňoch 28.2.-3.3. 2006 v poradí už deviatu aukciu dreva. Na aukcii bolo ponúknuté 298 m³ najkvalitnejšej hmoty z ťažbového fondu 1. polroka 2006. V ponuke bolo 168 m³ buka, 57 m³ čerešne, 47 m³ javora a zvyšok v menšom objeme to boli drevinu dub, jaseň a brest. Kvalitou vynikala najmä čerešňa a javor, z ktorého niekoľko kusov bolo rezonančných.

Na aukcii sa zúčastnilo 15 dražitelov z krajín EÚ - Slovenska, Poľska, Rakúska, Nemecka, Švajčiarska a Maďarska. Z nich 13-ti boli úspešní, jedni viac, druhí menej.

Až na drevinu buk, z ktorej zostalo nepredaných 18 m³, sa predalo všetko drevo, teda predajnosť bola 94 %. Najvyššie cenové navýšenie aj s najvyššími priemernými cenami za 1 m³ predaného dreva bolo u drevinu javor, čerešňa a brest. Keďže išlo o ponuku hmoty z bežnej ťažby, náklady na zorganizovanie aukcie boli minimálne, takže významné cenové navýšenie odpredaného dreva je v podstate čistým výnosom.

Na aukcii bol v ponuke aj 1 výnimočne kvalitný kus rezonančného javora. Bol to výrez o dĺžke 4,1 m, hrúbke 60 cm a kubatúre 1,1 m³. Mal malé jadro a s výnimkou koncovej hrče (zámku), bol absolútne bezhrčatý, bez deformácií kmeňa, s výrazným fládom po celej dĺžke aj hrúbke. Vzbudil výrazný záujem všetkých účastníkov aukcie, ktorí ho skúmali po centimetroch, brali vzorky dreva. Niektorí taktizovali do poslednej chvíle a ponuku dali až tesne pred uzávierkou. Bolo jasné, že sa tu hrá vysoká hra. Po otvorení obálok sme však boli doslova šokovaní aj my. Doteraz bol na Slovensku na aukciách najlepšie predaný 1 m³ dreva za 88 tis. Sk. Na náš javor bola najvyššia ponuka **135 555 Sk/m³**, čo je nový „slovenský rekord“. Aj druhá ponuka bola vysoká 111 111 Sk/m³, čo je zase na naše pomery a doterajšie skúsenosti niečo úplne

nové a zasluhuje si preto osobitnú pozornosť. Celý výrez o hmotnosti 1,1 m³ má hodnotu 149 111 Sk a ponuku naňho dali 5 dražitelia. Bol medzi nimi aj taký, ktorý drevo a aukčnému predaju asi vôbec nerozumie. Pre úplnosť informácie treba dodať, že javor bol vyťažený pod hlavným hrebeňom Čergovského pohoria, na severnej expozícii a v nadmorskej výške približne 800 m n.m., kde rástol viac ako 120 rokov a kde čas jeho rubnej zrelosti sa naplnil.

Na aukcii sme ponúkli aj 20 m³ čerešne a javora, ktoré boli vykúpené od súkromného vlastníka a považujeme to za nový fenomén, ktorý môže byť na trhu s drevom v budúcnosti zaujímavý. Bol medzi nimi aj rezonančný javor, i keď nie najlepšej kvality, ale bol vydražený za cenu 50 888 Sk/m³.

Z celkového množstva bolo na aukcii 125 ks sortimentov dreva vydražených s cenou vyššou ako 10 000 Sk/m³.

Tieto výsledky potvrdzujú význam konania aukcií. Podľa našich skúseností majú zmysel len vtedy, keď sa na nich obchoduje skutočne s hmotou mimoriadnej kvality, od ktorej je možné očakávať aj mimoriadne cenové ponuky. Žiaľ, takejto hmoty je v našich porastoch veľmi málo. Bežné sortimenty dreva, ktoré sú predmetom obchodovania v priamom predaji nie sú obchodníci ochotní kupovať na aukciách. Zároveň sa potvrdilo aj to, že ten, kto drevo rozumie a vie, čo z neho spracovaním získa, vie ho aj zaplatiť. Je to dobrá správa pre štátnych producentov dreva a zrejme nie najlepšia pre rôznych obchodných cestujúcich, ktorí s cieľom získania osobného profitu skupujú takúto veľmi kvalitnú drevnú hmotu od súkromných vlastníkov lesov po celom Slovensku.

Účasťou súkromného sektora na aukciách poriadaných LSR, š.p., je možné eliminovať takéto vplyvy a tým zvýšiť transparentnosť obchodovania s drevnou surovinou tak na domácom ako aj zahraničnom trhu. ●

*Ing. Štefan Beňa, riaditeľ závodu
Ing. Daniel Rimančík, vedúci OaL*

Návšteva Poľských štátnych lesov

Lucia ŠALAPKOVÁ

V minulom roku sme s kolegom Matúšom Hankom absolvovali mesačnú stáž u našich susedov v Poľských štátnych lesoch. Lesnatosť v Poľsku sa pohybuje okolo 29%. Lasy Państwowe v Poľsku (Poľské štátne lesy) z toho obhospodarujú cca. 78% (pre porovnanie lesnatosť Slovenska je okolo 41% a LESY SR, š.p. hospodária „iba“ na cca. 50-tich percentách). Poľské štátne lesy majú jedno generálne riaditeľstvo vo Varšave a 17 regionálnych direktíí, ktoré riadia 430 nadlesníctiev, čiže odštepných závodov. Lesné obvody majú výmeru od 700 do 2500 ha a obhospodaruje ich jeden OLH + lesník (lesník je priamo podriadený OLH). Lesné správy nie sú v takej podobe ako v LSR, š.p., pretože majú iba vedúceho lesnej správy, ktorý kontroluje lesné obvody. Prácu OLH-kom uľahčuje neodmysliteľný registrátor (nástroj informačného systému), ktorým bez papierovania odposielajú aktuálny stav výroby každodenne na OZ, odkiaľ to v tom istom dni odchádza na regionálnu direktíiu a ten istý deň na generálnu direktíiu.

Najviac nás zaujal fakt, že povolanie lesníka je na 2. mieste v spoločenskom rebríčku dôveryhodnosti, hneď za hasičmi. Je to výsledok dlhodobého úsilia Poľských štátnych lesov v práci s verejnosťou. Každý OZ prezentuje lesné hospodárstvo prostredníctvom náučných chodníkov, prípadne arboréta a osrodkov edukacyjnych (budovy, v ktorých

Aukcia dreva na Odštepnom závode Sobrance

Jozef STAŠKO

Vyhodnotenie aukcie dreva konanej od 28. februára 2006 do 3. marca 2006 na Manipulačno – expedičnom sklade Sečovce.

Drevina	Ponuka		Predaj			Úspešnosť predaja (%)
	Objem (m ³)	Cenníková cena (Sk)	Objem (m ³)	Predajná cena (Sk)	Navýšenie (Sk)	
Dub	69,54	340 948	69,54	601545	287493	100
Javor	2,86	9672	2,86	22400	12708	100
Buk	302,19	972968	195,03	1105898	132930	65
Čerešňa	55,74	247909	55,74	601545	353636	100
Jarabina	2,35	3578	2,35	30326	26748	100
Spolu	432,68	1575075	325,52	2361714	786639	75

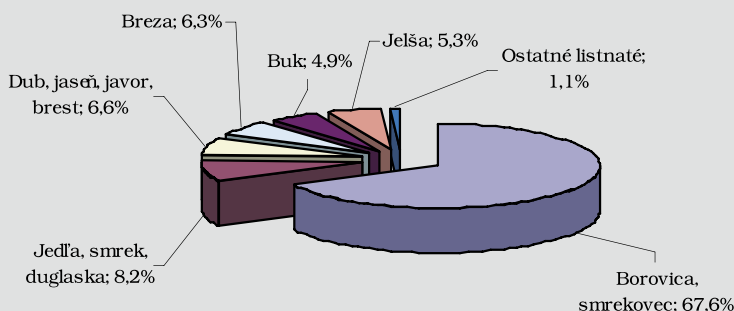
Pri odpočítaní nepredaného množstva v drevine Buk 107,16 m³ vo vyvolávacej cene 312 015 Sk je navýšenie pri buku 444945 SK a celkové navýšenie predstavuje čiastku: 1 125 530 Sk

sú herbáre, zbierky drevín, ukážky zvukov lesa a pod.). Zamestnanec OZ sprevádza vopred ohlásené organizované skupiny, najčastejšie navštevujú OZ žiaci základných škôl. Lesníci sa pravidelne zúčastňujú vyučovacieho procesu v školách. Štátne lesy sa snažia, aby lesné hospodárstvo bolo proekologické (napr. chránia mraveniská, monitorujú vzácne a ohrozené druhy rastlín a živočíchov, 5-10% starých stromov nechávajú po ťažbe v porastoch pre hniezdenie vtákov, budujú cca. 200 búdok na 1 lesnom obvode, sadia do porastov ovocné stromy pre vtáctvo a pod.). Štátne lesy učia laickú verejnosť, čo všetko musí

lesník urobiť, kým les vyzerá tak, ako to všetci považujú za samozrejmosť. Verejnosť je ustavične pripomínaná dôležitosť práce lesníka a štátnych lesov. Regionálna direkcia Lasow Państwowych v Olsztynie, ktorá má cca. 600 tis. ha LPF s ročnou ťažbou viac ako 2 mil. m³ a 33 nadlesníctiev (OZ) vynakladá na prácu s verejnosťou 5 – 10 mil. Sk ročne. ●

Drevinové zloženie lesov v Poľsku

Stretnutie vedenia OZ Sobrance s OLH a lesníkmi

Jozef STAŠKO

Po trištvrtoročnej existencii novej pozície OLH v štruktúre OZ Sobrance sa vedenie OZ rozhodlo získať spätnú väzbu priamych nositeľov tejto pozície.

V dňoch 23. a 24. februára sa uskutočnilo stretnutie vedenia s OLH a lesníkmi. Kvôli zvýšeniu objektivity názorov sa tohto stretnutia zúčastnili osobitne OLH a osobitne lesníci.

Po všeobecných prezentáciách postavenia OLH a lesníkov v štruktúre závodu dostali títo priestor na anonymné vyjadrenie sa k niektorým problematickým okruhom (zodpovednosť a kompetencie, informačný systém, technické vybavenie, finančné ohodnotenie, dodávatelia, nešťátne neodovzdané lesy, poľovníctvo a pod.). Po krátkej prestávke všetci odpovedali (zas anonymne) na niekoľko prípravných otázok.

Zosumarizovaním názorov na pripravené témy a odpovedi na zadané otázky vznikol zaujímavý pohľad na doterajšie pôsobenie OLH a lesníka v nových polohách v rámci organizačnej štruktúry OZ. Je nutné konštatovať, že vedenie OZ Sobrance má v rukách veľmi užitočné informácie, ktoré poslúžia na zlepšenie činností jednotlivých LS a predpokladáme, že budú zaujímavým zdrojom informácií aj pre pracovníkov GR.

Popoludňajšia časť stretnutia bola venovaná poskytnutiu ďalších dôležitých informácií a vykonaniu potrebných školení (OBP, PO, zdravotná príprava) a v neposlednom rade na výmenu vzájomných informácií a neformálne stretnutia kolegov. ●

Interná komunikácia v OZ Námestovo

Rudolf TRAJ

Prenos informácií a hospodárskych zámerov vedenia OZ na vonkajšiu prevádzku sa uskutočňuje prevažne formou pracovných poradí na lesných správach. Späť sa informácie a požiadavky cez vedúceho LS prenášajú na OZ.

Po organizačných zmenách, ktoré sa dotkli hlavne vonkajšej prevádzky (zníženie počtu lesných správ, vytvorenie OŠL, zmena pracovnej náplne lesníka) a v našom OZ nastali k 1.10.2005, som ako vedúci LS uvítal účasť OLH na pracovnej porade vedúcich LS s vedením závodu.

Prítomnosť OLH na pracovných poradách sa uskutočňuje jedenkrát za štvrtrok, kde dostávajú informácie od vedenia OZ:

- o hospodárskych zámeroch, dosahovaných výsledkoch, okruhu problémov z pohľadu OZ,
- pomocou výpočtovej techniky a dataprojektora formou grafov a prehľadných tabuliek majú možnosť porovnania objemu úloh, plnenie plánu nielen podľa výkonov v rámci jednotlivých LS, ale aj podľa OŠL,
- o nových právnych predpisoch a vyhláškach, ktoré súvisia s hospodárskou činnosťou v lesoch (napr. Vyhláška o chránených vtáčích územiach),
- nových technológiách a metódach v ťažbovej a pestovnej činnosti, rekonštrukcií vozoviek lesných ciest a pod.

Pre OLH je okrem prenosu informácií potrebné vytvoriť aj dostatočný priestor na vzájomnú výmenu poznatkov a skúseností, prednesenie problémov. Účasť OLH na niektorých pracovných poradách vedúcich LS s vedením závodu by mohla tento priestor poskytnúť.

Iste problémov a úloh, ktoré musia OLH zvládnuť je veľa, ale aj dobrý prenos informácií a vzájomná komunikácia môže napomáhať naplňovať predstavy o OLH, ktorý bude odborné zdatný plniť hospodárske zábery, technicky vybavený, finančne ohodnotený a uznávaný verejnosťou. ●

Ing. Rudolf Traj je vedúci LS Or. Polhora

Stretnutie lesníkov

Jozef HABARA

V priestoroch Kultúrneho domu v Bátorových Kosihách sa v pondelok 6. marca uskutočnilo pracovné stretnutie lesníkov, odborných lesných hospodárov, pracovníkov lesných správ Podhájska, Bajč, Bátorové Kosihy a pracovníkov ústredia OZ Palárikovo.

Ing. Anna Tučeková z NLC oboznámila všetkých zamestnancov s možnosťami zalesňovania sadenicami lesných drevín pomocou hydrogelov a pôdnych kondicionérov na zlepšenie štruktúry a biologickej aktivity pôdy. Prezentovala aj výsledky zo skusných plôch, ktoré sú v našich lesných porastoch (Burda, Čenkovská lesostep – bývalá LS Štúrovo).

Dalším bodom programu bolo oboznámenie kolegov s novým lesným zákonom a predpismi s ním súvisiacimi. Výklad k nim podal prednosta Krajského lesného úradu v Nitre Ing. Jozef Dóczy. Prezentácia bola vedená formou diskusie, prednášajúci reagoval hneď na otázky a nejasnosti zúčastnených kolegov.

Prínosom stretnutia boli v neposlednom rade aj neformálne výmeny názorov medzi kolegami na rôzne lesnícke témy, ako aj konzultácie s prednostom KLÚ. ●

Ing. Jozef Habara je vedúci lesníckej výžoby na OZ Palárikovo

Pohorelský Bl'ancár 2006 s medzinárodnou účasťou

Ján TLUČÁK

Obec Pohorelá leží medzi Slovenským Rudohorím od rieky Hron až po úpätie Nizkých Tatier.

Chotár obde sa nachádza na území OZ Beňuš a aj tu veterná kalamita v novembri 2004 narobila veľa škôd na lesných porastoch.

V zle prístupných terénoch sa kalamitné drevo môže najlepšie spracovať za pomoci ťažných koní. Len samotní furmani vedia oceniť, čo je to vlastniť dobrého koňa, ktorý sa vie pohybovať v kalamitnom lesnom poraste. Najlepší z najlepších sa aj tento rok stretli v Pohoreleji na 4. ročníku furmanov „POHORELSKÝ BL'ANCÁR 2006“

Podujatie si už získalo svojich priaznivcov v radoch furmanov, ako aj veľkej diváckej verejnosti. V krásnom, slnkom zaliatom prostredí pod Orlovou 1840 m n. m. sa zišlo 15 párov koní. Súťaž už tradične začína sprievodom rázovitou obcou, aby si následne zmerali svoju furmanskú zdatnosť na kolbisku organizátora PD Agoropohorelá. Súťažiaci boli z Pohorelej, Heľpy, Šumiaca, Krupiny a susedného Poľska. Súťaž pozostáva z troch disciplín: slalom so žrdovinou, ťahanie drev na povalku /na presnosť/, hlavná disciplína ťahanie guľatiny na silu.

Výsledky v každej disciplíne sa zaratávali do celkového súmáru. Najvyrovnanější výkony mal celkový víťaz Ján Pompura – Špiritus z Pohorelej. Celú súťaž komentoval Ján Jankov, rodák z Heľpy, ktorý párkrát utrášil, že niektorý kôň je múdrejší ako furman. ●

Foto: Pavol Brenčič

Dokážeme efektívne využívať energetické drevo aj z najmladších výchovných ťažieb?

Ján ILAVSKÝ, Juha LAITILA, Yrjö NUUTINEN

V máji 2005 uskutočnila šesťčlenná delegácia LESOV SR š. p., na základe pozvania Fínskeho lesníckeho výskumného ústavu – Výskumného centra v Joensuu, štúdijnú cestu do Fínska na oboznámenie sa s technológiami a logistikou prípravy dreva na energetické využitie. Jednou z technológií, ktorá vzbudila zvýšenú pozornosť slovenských lesníkov, bola technológia prípravy energetického dreva z najmladších výchovných ťažieb harvardermi so stínacími hlavcami firmy Pentin Paja Oy. Počas návštevy bolo dohodnuté vykonanie skúšok takejto hlavice pri ťažbe dreva v porastoch tvrdých listnatých drevín. Skúšky stínacej hlavice Narva-Grip 1000 – 23 na Slovensku vykonal v októbri 2005 Fínsky lesnícky výskumný ústav – Výskumné centrum v Joensuu v spolupráci s Odštepňým lesným závädom Revúca, Strediskom Biomasa v Leviciach štátneho podniku Lesy SR a firmou Pro Silva z Kováčovej, ktorá financovala dovoz hlavice. Cieľom skúšok bolo overiť technické parametre hlavice, ako aj jej vhodnosť na prípravu energetického dreva z prerezávok a prvých prebierok v porastoch tvrdých listnatých drevín, hlavne hrabu, ceru a agátu, ktorých tenké sortimenty majú menší odbyt na trhu a pri vysokej pracnosti je ich cena nižšia ako výrobné náklady. Hlavica s maximálnym priemerom stínaného dreva 23 cm bola zvolená preto, lebo v porastoch s hrubšími stromami sa neuvažuje so štiepkovaním celých stromov na energetické štiepky.

Pestovné zásahy v najmladších porastoch sú spojené s problémami technického a ekonomického charakteru. Používa sa pri nich namáhavá moto-manuálna práca a náklady vysoko prekračujú prípadné príjmy z predaja vyťaženého dreva. Preto sa drevo z prerezávok, v niektorých prípadoch aj z prvých prebierok, nevyužíva, ale zostáva v poraste. V súvislosti so široko podporovanými štátnymi programami, zameranými na zvyšovanie využitia dreva na výrobu energie, sa v Škandinávii sústredila pozornosť na vývoj ekonomicky efektívnych technológií a strojov na ťažbu a využitie dreva aj z najmladších porastov. Napríklad vo Fínsku sa v súčasnosti vyrába ročne 2,7 mil. m³ lesných štiepok na energetické využitie, z toho je

okolo 25 % z najmladších výchovných ťažieb. Do roku 2010 sa objem výroby štiepok na energetické využitie takmer zdvojnásobí na 5 mil. m³. Na medziročnom náraste o vyše 400 000 m³ sa vo veľkej miere budú podieľať zdroje biomasy z najmladších výchovných ťažieb.

Riešenie je v mechanizácii integrujúcej viacerých ťažbových operácií

Zvyšovanie produktivity práce pri moto-manuálnej manipulácii s jednotlivými tenkými stromami má pomerne nízke limity vyplývajúce z fyzických daností človeka. Pri vysokej cene ľudskej práce to potom neumožňuje najšetrnejšie ekonomicky efektívne spôsoby ťažby dreva z výchovných ťažieb. Pri mechanizovanej výrobe sú

zase problémom vysoké investičné náklady na používanie viacerých strojov špecializovaných na jednotlivé ťažbové operácie. Preto sa riešenie hľadalo v strojoch, ktoré integrujú viaceré ťažbové operácie a zároveň umožňujú súčasnú manipuláciu s niekoľkými stromami alebo ich časťami. Na mechanizáciu najmladších výchovných ťažieb sa ukázala najvhodnejším riešením integrácia jednoduchých ľahkých stínacích hlavíc s vývoznými súpravami. Pretože v podmienkach najmladších výchovných ťažieb sa nepočíta s výrobou klasických guľatinových sortimentov, na hlavici sa nevyžaduje zložité a drahé elektronické nameriavacie a registračné zariadenie. Hlavice sú preto technicky veľmi jednoduché a lacné. Nevyžadujú žiadne dodatočné úpravy hydraulických a elektronických systémov na vývozných súpravách. Tiež ich hmotnosť je oveľa nižšia. Môžu byť preto zavesené namiesto drapáka aj na hydraulické ruky s malým zdvihovým momentom. Plnia tiež funkciu drapáka pri nakladaní stromov, alebo ich častí, na vývoznú súpravu.

Jednými z najrozšírenejších stínacích hlavíc pre najmladšie výchovné ťažby vo Fínsku sú hlavice Narva-Grip. Vyrábajú sa v troch veľkostiach, s maximálnym priemerom stínaného dreva do 23 cm, 25 cm a 40 cm. Ich jednoduchosť spočíva v tom, že na stínanie a rozrez stromov nepoužívajú hydraulicky poháňanú refazovú pílu, ale gilotinový stínací nôž. Okrem lacného a jednoduchého technického riešenia je ich výhoda aj v nízkych prevádzkových nákladoch, pretože nevyžadujú náklady na výmenu a ostrenie reťazí a oleje na ich mastenie.

Metodika skúšok

Skúšky sa vykonali v troch rozdielnych porastoch z hľadiska veku, drevinového zloženia, sklonitosti terénu, objemu ťažených stromov a ďalších ukazovateľov. Základné charakteristiky porastov, v ktorých sa vykonali skúšky sú v tabuľke 1.

Ako na to? – Porada pracovníkov OZ Revúca pred začiatkom skúšok na LS Tornaľa

Charakteristika	Porast 1	Porast 2	Porast 3
Vek	35	25	15
Výmera (ha)	13,26	11,2	5,2
Sklon (%)	60	30	20
Zakmenenie	0,9	0,9	1
Drev. zloženie	bk 90 jh 5 sm 5	bk 50 sm 40 sc 10	bk 20 bo 5 br 10 cer10 db 10 hb 45
Priem. strom			
výška (m)	13	8	10
hrúbka (cm)	14	12	9
objem (m ³)	0,09	0,04	0,03

Tabuľka 1: Základné charakteristiky porastov

Dreviny v prvých dvoch porastoch boli zmiešané v pásoch po spádnici. Na skúšky boli vybraté také pracovné polia, kde bola zastúpená len jedna drevina. V prvom poraste to bol buk a v druhom smrek. V treťom poraste boli v pracovných poliach jednotlivo zmiešané dreviny cer, dub a hrab. Pri skúškach sa sledovali jednotlivé parametre zvlášť pre každú drevinu. Merali sa tiež vzdialenosť a čas jazdy s nákladom na odvozné miesto a späť do porastu. Na vyhodnotenie nameraných údajov sa použili bežné metódy matematickej štatistiky.

Stínacia hlavica Narva Grip 1000 - 23 bola namontovaná na hydraulickú ruku vývoznú súpravu VLS.5 NOVOTNÝ, ktorej základné technické parametre sú:

Celková dĺžka - 6 300 mm • Celková šírka - 1 800 mm • Prejazdová výška - 530 mm • Celková hmotnosť - 9 000 kg • Užitočné zaťaženie - 5 000 kg • Ložná plocha - 5,0 m² • Stúpavosť - 45° • Výkon motora - 51 kW • Podvozok - kolesový neodpružený 8x8 • Hydromanipulátor: zdvihový moment - 20 kNm, maximálne vyloženie - 4 800 mm, nosnosť pri max. vyložení - 420 kg

Základné technické parametre stínacej hlavice Narva-Grip 1000 - 23: Hmotnosť - 150 kg • Maximálna hrúbka stínajúceho dreva - 23 - 25 cm • Maximálne otvorenie drapáka - 75 cm • Výška v stínacej polohe - 70 cm • Tlak pri strihaní dreva - 95 kN (15 Mpa) • Max. tlak v hydraulickom

systéme - 20 Mpa • Prietok oleja - 40 - 60 l/min

Výsledky skúšok

Ako už bolo uvedené, hlavným cieľom skúšok bolo overiť splnenie technických parametrov stínacej hlavice pri ťažbe tvrdých listnatých drevín z hľadiska maximálnych priemerov stínaných stromov a manipulácie s nimi v hustých porastoch vzniknutých prirodzenou obnovou alebo koreňovými a pňovými výmladkami. Skúšky preukázali splnenie projektovaného parametra stínania stromov do 23 cm v smrekových porastoch. Zvýšený rezný odpor naprieč vlákien u tvrdých listnáčov znížil hrúbku, do ktorej môže hlavica zvládnuť prerezanie stromu, na maximálne 17 - 18 cm pri buku a na 18 - 19 cm pri hrabe, dube a ceri. So zvyšujúcou sa hrúbkou stromu rýchlo stúpala aj čas potrebný na zoťatie a skrátanie stromov na vývoznú dĺžku a ich naloženie na vývoznú súpravu. Táto závislosť bola oveľa výraznejšia u listnatých drevín. Pri spracovaní najtenších stromkov do prsnej hrúbky 7 cm bol čas u všetkých drevín približne rovnaký. Čas na spracovanie jedného stromu sa zdvojnásobil v smrekovom poraste pri hrúbke stromov okolo 15 cm. Pri spracovaní stromov listnatých drevín bola však rovnaká spotreba času na spracovanie jedného stromu už pri prsnej hrúbke okolo 11 cm. Pri najväčších stínaných hrúbkach nad 16 cm bol priemerný čas na spracovanie jedného stromu listnatých drevín takmer dvojnásobný pri porovnaní so smrekom tej istej hrúbky. Hlavným dôvodom tejto skutočnosti však nebol zvýšený rezný odpor, ale predovšetkým rozložitá koruna listnatých drevín a dĺžka stromov. Kým stromy tenšie ako 8 cm sa naložili po zoťatí priamo na vývoznú súpravu, hrubšie stromy museli byť prerezané na polovicu dĺžky, aby sa mohli naložiť na ložnú plochu vývoznú súpravu. Pri rozložitých korunách listnatých stromov sa museli odrezávať aj jednotlivé konáre, čiže za jeden strom bolo potrebných viac rezov a niekoľkonásobné prechytávanie jednotlivých častí do drapáka, čo spôsobovalo výrazné predlžovanie pracovných operácií na jeden strom. Celková výkonnosť harvardera však pri spracovaní listnatých drevín neklesala tak prudko, pretože pri rovnakej prsnej hrúbke majú listnaté

stromy väčší objem stromovej hmoty v dôsledku rozložitej korunovej časti. Okrem toho jednotlivé konáre listnatých stromov sa lepšie ukládali na vývoznú súpravu čím sa dosiahlo zvýšené využitie ložnej plochy a nosnosti vývoznú súpravy a zvýšila sa výkonnosť v celom pracovnom cykle stínky, manipulácie a sústreďovania stromov na odvozné miesto.

Produktivita práce s hrúbkou stromov veľmi rýchlo stúpa a už pri hrúbkach okolo 12 cm je viac ako štvornásobná v porovnaní so stromami 7 cm hrubými. Z celkovej smenovej spotreby času pripadá podiel času na spracovanie stromov (stínka, rozrez na vývoznú dĺžku a naloženie na vývoznú súpravu) pri smreku 75 % a pri listnatých drevinách je to v priemere až 82 %. Aj z týchto údajov je vidieť, že spracovanie je u listnatých drevín časovo náročnejšie ako u ihličnatých drevín. Je to spôsobené hlavne nevyhnutnosťou odrezávať bočné konáre z rozložitých korún listnatých drevín a ich ukladaním na korbu vývoznú súpravy. Celková výkonnosť harvardera pri spracovaní listnatých drevín je tým asi o 25 - 30 % nižšia v porovnaní so smrekom takých istých hrúbok. Počas skúšok sa ukázal jeden veľmi pozitívny faktor oproti výchovným

Stínacia hlavica Narva-Grip 1000 - 23 pri prerezávke vo výmladkovom poraste listnatých drevín. Foto: Ján Ilavský

zásahom vykonávaným klasickými technológiami. Pri ťažbe celých stromov z výchovných ťažieb sa pri použití harvardera prakticky úplne vylúči poškodzovanie zostávajúcich stojacich stromov.

Skúšky sa nevyhodnocovali z hľadiska dosiahnutej smenovej výkonnosti a nákladov na ťažbu. Jedným z dôvodov bola skutočnosť, že obsluha nemala ešte dostatočnú prax a osvojené všetky pracovné návyky. Druhým bol malý dosah hydraulickej

ruky, ktorý neumožňoval optimálne využitie harvardera. Maximálny bočný dosah od vonkajšieho obrysového rozmeru harverdera bol len 3, 5 m. Preto bolo treba pomerne často posúvať harvarder pozdĺžne po linke, čím sa znižovalo jeho efektívne časové využitie. Pretože hydromanipulátor je namontovaný na zadnej časti vývozej súpravy a ponad kabinu nemá dosah pred seba, harvarder nemohol ani robiť pred sebou rozčleňovacie linky, kde je najväčšia koncentrácia dreva, čím by sa podstatne zvýšila výkonnosť a zlepšila ekonomika.

Pre porovnanie uvádzame výkonnové a základné ekonomické údaje takýchto strojov vo Fínsku, kde ich

pracujú desiatky. Priemerná smenovú výkonnosť je 3, 0 – 3, 5 m³ v prepočte na efektívny pracovný čas, pri priemernej objemnosti stínaných stromov 0,025 m³, výbere 50 m³ dreva z hektára a vývozej vzdialenosti 250 m. Náklady na ťažbu a vývoz sú okolo 22 €·m⁻³. Náklady na prípravu energetického dreva z najmladších výchovných ťažieb sú aj tu vyššie ako z ťažbových zvyškov po obnovných holorubných ťažbách plne mechanizovanou harvesterovou technológiou. Výchovné ťažby v najmladších porastoch sú však podporované ako pestovná operácia štátnou dotáciou 11 € za m³ energetického dreva z nich, čím sa využitie takejto suroviny stáva pre majiteľov lesov ekonomicky efektívnym.

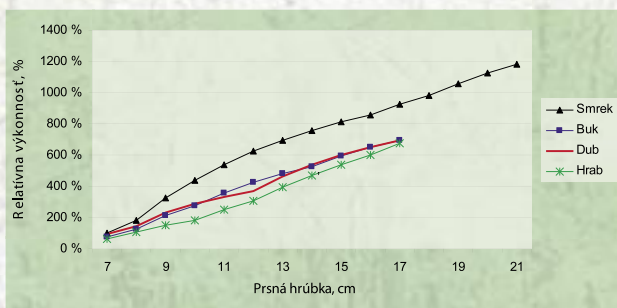
Záver

Technické a ekonomické problémy bránili doteraz využívať drevo z najmladších výchovných ťažieb. Nové technické riešenia ťažbových strojov integrujúcich niekoľko pracovných operácií však ukazujú možnosti, ako túto prácu zefektívniť. Na-

priek tomu náklady na ťažbu veľmi tenkých stromkov sú pomerne vysoké. Preto je veľmi dôležité podrobné plánovanie a precízna organizácia práce. Veľký význam má zručnosť a zapracovanosť posádky. Dôležitá je však tiež podpora rôznymi nástrojmi štátnych politik (lesníckej, energetickej, environmentálnej) zameranými aj na využívanie vyťaženeho dreva. Nepriame dotácie na drevo získané z prerezávok však má v rukách aj lesný hospodár. Priemerné náklady, vrátane réžijných, na hektár prerezávok sú okolo 5 300 – 5 600 Sk. Bez ohľadu na to, či drevo využijeme, alebo nie. Ak by sa týmito prostriedkami kryli, aspoň čiastočne, náklady na ťažbu a sústreďovanie, potom by využívanie dreva z prerezávok na energiu mohlo byť ekonomicky efektívne. Obzvlášť pri integrovaných harvarderových technológiach. Získali by sa tým značné zdroje biomasy na energetické využitie. ●

Doc. Ing. Ján Ilavský, CSc.
MSc. Juha Laitila
For.Eng. Yrjö Nuutinen

Adresa autorov:
Finnish Forest Research Institute,
Joensuu Research Unit
Yliopistokatu 6, 80101 Joensuu, Finland.
e-mail: jan.ilavsky@metla.fi
tel: +358 10 211 3296

Relatívna spotreba času na spracovanie stromov rôznych drevín stínacou hlavícou Narva-Grip 1000 – 23 v závislosti od ich prsnej hrúbky

Mapa Jozefa Dekreta Matejovie

Marek VANGA

Dekret zhotovil túto mapu v roku 1809, teda dva roky potom, ako bol povolán na miesto lesného pojazdného v Brezne. Jeho pozornosť bola v tom čase upriamená okrem iného na usporiadanie osadníckych pomerov na „handloch“ a obnovu lesa. Mapa by bola pri riešení takých komplikovaných úloh vítanou pomocou, a keďže žiadnu nemal, zhotovil si ju.

Nebolo to po prvýkrát. Podobnú mapu pre bansko-bystrickú oblasť, kde v tom čase pôsobil, vypracoval už v roku 1800. Neskôr, keď mu vlastný revír zväčšili o Tajov, Kordíky a Selce, mapu prepracoval.

Svoje mapy z bansko-bystrického a breznianskeho

Príbehy vecí alebo Pár slov o predmetoch zo zbierok Lesníckeho a drevárskeho múzea

obdobia sám Dekret nazýva „ideálne“ (Ideal Forst Mappe). To preto, lebo tak zachytávali zemský povrch a najmä jeho detaily, ktoré boli do máp zakreslené po očitom a veľmi podrobnom odpozorovaní priamo v teréne. Mapy len zvoľna zapadali do hrubej orientačnej (hodinovej) siete. Dôsledkom bol fakt, že zhotovíť ta-

kúto mapu bolo veľmi náročné - vyžadovalo to dokonalé poznanie terénu.

Dekret sa s týmto nárokom vysporiadal skvele a mapu ktorú vypracoval v roku 1809 jasne dokumentuje jeho znalosť terénnych detailov - enkláv, porastových hraníc, zastúpenia drevín (zakreslené pomocou schematických značiek). Je na nej zobrazené údolie Hrona od Hronca po Bacúch s okolitými lesmi a celá oblasť Čierneho Hrona. Veľmi podrobne zachytáva cestnú a riečnu sieť, v tej dobe mimoriadne dôležitú pri doprave (plavení) dreva. Zvláštnymi značkami v podobe miliera sú na mape pravdepodobne označené miesta pálenia dreveného uhlia.

Mapa je maľovaná na papieri prilepenom na plátne. Je bohužiaľ poškodená, keď sa niekto v minulosti pokúsil z plátneho papiera strhnúť. Pre múzeum ju v roku 1955 získal Ing. Ján Madlen, jeho dlhoročný riaditeľ, ako dar od Podnikového riaditeľstva Štátnych lesov v Banskej Bystrici. ●

Ing. Marek Vanga,
Múzeum vo Sv. Antone -
Lesnícke a drevárske
múzeum vo Zvolene

Niekoľkým účastníkom Levických poľovníckych dní sme položili otázku:

V čom vnímate najväčší prínos Levických poľovníckych dní?

profesor JOSEF HROMAS, čestný predseda Českomoravské myslivecké jednoty:

„Já si myslím, že za jedenáct let existence

Levických poľovníckych dní se ukázalo, že lidé sem jezdí rádi. Jezdí sem pro poučení. Líbí se mi, že jsou tady výstavy, že sem chodějí děti, že je tady výstavka jejich výtvarných prací, líbí se mi taky dobrá úroveň konference. Tradice Levických poľovníckych dní by se měla zachovat do budoucna.“

TÖRÖK HENRIK, Maďarský poľovnícky zväz:

„Veľmi sympatické je to, že Levické poľovnícke dni prerástli do podujatia medzinárodného významu. Ostáva veriť, že v budúcnosti by mohla vzniknúť akási Visegrádska poľovnícka štvorka, ktorá by bola platformou pre diskusiu, ako ďalej v poľovníctve po politickej, hospodárskej a odbornej stránke.“

PAUL WEIS, Rakúsko:

„Je zaujímavé, že na stretnutiach s poľovníckymi odborníkmi z Čiech, Maďarska, Slovenska a Nemecka zisťujem, že máme rovnaké problémy. Je dôležité, aby sme vlády našich krajín prišli prijívať také programy, ktoré povedú k ekologizácii poľnohospodárstva s cieľom zlepšovať životné prostredie zveri.“

host, profesor PAVEL HELL, nestor slovenského poľovníctva:

„Na Levických poľovníckych dňoch sa už tradične prezentujú najnovšie poznatky z výskumu i z praxe ako z domova, tak i z cudziny, a kto má chuť a vôľu, môže sa tu niečo priučiť. Okrem toho je to dobrá príležitosť stretnúť sa, nadviazať nové kontakty. Cením si aj to, že sa tu prezentujú trofeje a CIC vykonáva ich hodnotenie. Vo všeobecnosti možno povedať, že Levické poľovnícke dni získali dobrý ohlas doma i vo svete.“

Levické poľovnícke dni 2006

Peter GOGOLA

Organizátorom Levických poľovníckych dní sa za jedenásť rokov existencie tohto podujatia podarilo z udalosti regionálneho významu vybudovať úspešnú akciu, ktorá má svoje pevné miesto v kalendári poľovníkov nielen na Slovensku, ale aj v Strednej Európe. Tohto roku sa uskutočnili od 23. marca do 1. apríla pod záštitou ministra pôdohospodárstva SR Zsolta Simona a ministra životného prostredia SR László Miklósa. Podujatie bolo súčasťou osláv 850. výročia prvej písomnej zmienky o meste Levice.

Program bol už tradične bohatý. V deň slávnostného otvorenia sa uskutočnila vernisáž výstavy „Príroda okolo nás“, vyhlásenie výsledkov medzinárodného festivalu s tematikou poľovníctva a prírody „Hubertlov-Levice 2006“ a prehliadka víťazných videofilmov a vyhlásenie výsledkov výtvarnej súťaže „Príroda očami detí“.

Festival filmov Hubertlov - Levice 2006

Za čestného prezidenta festivalu filmov s poľovníckou tematikou „Hubertlov“ bol slávnostne vymenovaný riaditeľ

Lesníckeho a poľovníckeho múzea v Svätom Antone pán Marián Číž. Medzi autormi ocenených filmov sa tentokrát objavila aj žena - redaktorka televízie Markíza Danica Kleinová. V kategórii Dokumentárny film získala prvú cenu. Ako sama povedala o svojom filme Poľovačka bez výstrelu, vznikol z materiálu, ktorý s televíznym štábom natočila v rámci prípravy príspevku do spravodajskej relácie. „Ten materiál - bolo ho asi štyridsať minút - ležal dosť dlho v archíve. Som rada, že som sa k nemu vrátila a s pomocou kolegov som zostrihala dokument, ktorého kvalitu ocenila aj porota na festivale Hubertlov. Teším sa oceneniu a som naň patrične hrdá“, dodala usmiata víťazka. V kategórii Náučno - metodický film si prvé miesto odniesol maďarský filmár Dr. Magdolna za film Tajomstvá

vábena jeleňov, v kategórii Príroda a zver získal víťazný vavrín pán Beracko za film Medvede. Absolútnym víťazom festivalu sa stala autorská dvojica Trnka - Pšenák za film Zvieratá v zime. Porota udelila okrem toho aj Cenu televízie Markíza, Cenu Slovenského poľovníckeho zväzu za prínos pre vzdelávanie poľovníkov, Cenu TV magazínu Halali, Cenu Múzea vo Sv. Antone a Cenu Mestského kultúrneho strediska v Leviciach za umelecké spracovanie.

Seminár Životné prostredie a poľovníctvo

Už tradične je významnou súčasťou Levických poľovníckych dní odborný seminár. Je to príležitosť prezentovať najnovšie poznatky z výskumu a zároveň konfrontovať skúsenosti z praxe. Organizátori jedenásteho ročníka LPD sa tentokrát rozhodli pre tému Životné prostredie a poľovníctvo. Táto výsostne aktuálna problematika usmernila pozornosť účastníkov seminára na problémy, týkajúce sa implementácie siete chránených území NATURA 2000, zlepšovania životného prostredia poľnej, lesnej a vodnej zveri, možností financovania úpravy životného prostredia, ale i na mnohé

aj prezentácia rakúskeho špecialistu Ing. Paula Weissa na tému Systém subvencií EÚ pre zlepšenie životného prostredia zveri a prezentácia docenta Jaroslava Slamečku zo Slovenského centra poľnohospodárskeho výskumu na tému Súčasný stav a možnosti ekologizácie životného prostredia zveri v agrárnej krajine. Taktiež generálny sekretár CIC Kai

-Uve Wollscheid a jeho prezentácia na tému NATURA 2000 a poľovníctvo v EÚ – šance a riziká rozvírila hladinu záujmu medzi prítomnými. Všeobecne možno hodnotiť úroveň seminára ako veľmi dobrú.

Workshop poľovníkov a členov mimovládnych organizácií

V nedeľu 26. marca sa uskutočnil workshop pozvaných účastníkov na tému: „Možnosti spolupráce ochranárov a poľovníkov pri zlepšovaní životného prostredia zveri“. Tento priekopnícky počin sa uskutočnil z iniciatívy predsedu organizačného výboru LPD a riaditeľa OZ Levice Ing. Dušana Krajniaka. Samotný fakt, že obe strany prejavili záujem o diskusiu, je sľubný. To, že tento dialóg nebude beh na krátku trať, chápu poľovníci i ochranári. Cenu má už samotná skutočnosť, že bol urobený prvý krok.

... a ešte všeličo iného

Súčastou Levických poľovníckych dní sú už neodmysliteľne ďalšie aktivity, ktoré sú lákadlom pre poľovnícku i nepoľovnícku verejnosť. Poľovnícko - ochranárska výstava „Príroda okolo nás“, chovateľská prehliadka trofejí, výstava medailových trofejí, živočíchy a zver vodných, lesných a poľných biotopov, osivá a sadivá pre zlepšenie životného prostredia zveri, najlepšie videofilmy z festivalu, predaj poľovníckej literatúry, odevov, výstroja, vábníčiek, keramiky, skla, videofilmov – to všetko sú atrakcie, ktoré za desať dní trvania Levických poľovníckych dní prilákali do priestorov Kultúrneho domu Družba v Leviciach približne desať tisíc návštevníkov. Toto úctyhodné číslo je zároveň záväzkom do budúcnosti pre organizátorov podujatia, zachovať a naďalej zvyšovať kvalitu. Latka je vysoko. ●

ďalšie problémy, týkajúce sa vzťahu poľovníctva a životného prostredia, predovšetkým životného prostredia zveri. Odznelo štrnásť podnetných prezentácií, na seminári vystúpili poprední odborníci zo Slovenska, Maďarska, Rakúska a Českej republiky. Moderátorský post zaujal profesor Pavel Hell. Medzi prednášajúcimi si zvláštnu pozornosť získal generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra profesor Július Novotný so svojou prezentáciou Vtáčie územia a ich vplyv na lesné hospodárstvo a poľovníctvo v Slovenskej republike. Záujem vyvolala

Nájdú lesníci, poľovníci a ochrancovia životného prostredia k sebe cestu ?

Dušan KRAJNIAK

Pri príležitosti Levických poľovníckych dní sa konalo prvé stretnutie poľovníkov, lesníkov a ochrancov životného prostredia.

V nedeľu, 26. marca 2006 sa v poľovníckom zámočku LESOV SR – Žuhračka stretli zástupcovia Slovenského poľovníckeho zväzu, Lesov SR, Ministerstva pôdohospodárstva SR, Slovenskej inšpekcie životného prostredia a Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky so zástupcami mimovládnych organizácií: Ochrana dravcov na Slovensku a Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku.

Účastníci stretnutia sa zhodli na tom, že majú veľa spoločného. Veď majú jeden cieľ, ktorým je „čistá, zdravá a druhovo pestrá príroda“. Aj keď cesty k tomuto cieľu má každý iné, je veľa takých záujmov, v ktorých sa môžu vzájomne dopĺňať a podporovať.

Účastníci definovali tieto spoločné záujmy v takzvanom Desatore spolupráce.

1. Spolupráca a vzájomná informovanosť pri príprave legislatívy.
2. Zlepšovanie ZP zveri a živočíchov.
3. Boj proti pytlíctvu a nelegálnemu lovu.
4. Spolupráca stráže prírody, poľovnej a lesnej stráže.
5. Vzájomná spolupráca pri príprave a realizácii projektov týkajúcich sa ZP.
6. Vzájomné informovanie sa o projektoch týkajúcich sa ZP.
7. Revitalizácia a reštitúcia pôvodných druhov zveri a živočíchov.
8. Mediálna spolupráca (časopisy, publikácie, osveťa, diskusné fórum).
9. Podpora a rozvoj spolupráce na regionálnej úrovni.
10. Spolupráca pri monitoringu vybraných druhov zveri a živočíchov.

Účastníci vyzývajú všetkých zdravo rozmýšľajúcich poľovníkov, lesníkov a ochrancov životného prostredia, aby sa zapojili do spolupráce. Aby napriek tomu, že sa v niektorých oblastiach nezhodnú, že na niektoré otázky majú protichodné názory, rozvíjali spoluprácu aspoň v tom, čo ich spája. ●

Ing. Dušan Krajniak, riaditeľ OZ Levice

Od Transylvánskych Álp po slovenskú Poľanu

Zakladateľ lesníckeho rodu Bihariovcov

Edmund Bihary z Poľany

Ladislavovia pod Blatnickým hradom

Pani Oľga, ako sa žije v Gaderskej doline „hájnikovej žene“?

Kedy ako. Za tých dvadsaťšesť rokov som sa tu už naučila toľko, že by som možno aj lesnícke skúšky zložila. Keď vyznačujeme s manželom ťažbu občas sa veru i nezhodneme, ktorý strom vybrať. Ak sa nedohodneme, necháme radšej oba. Mám rada les aj zvieratá. Keď sa niekde zdržím, idem im veru aj nocou nasypať krmivo. Tmy ani zvukov lesa sa nebojím, už som dávno privykla. Zvieratá by som nikdy hladné nenechala. A nezastrelila žiadne, za nič na svete. Vystreliť však viem, lebo v súrnych prípadoch máme na doline taký signál. Lesná zver k nám chodí priamo ku horárni, srnky, jelene. Neverili by ste ako aj taký statný medveď dokáže ľahko náš plot preskočiť. Raz k nám chodieval srnček so zlomenou nohou. Manžel dlho vymýšľal ako ho odchytiť a pomôcť mu. Keď sa nám to podarilo, dali sme mu nohu do sadry a vyliečili ho. Škoda, že sa zrušila tunajšia lesná škôlka. Prešla som ju kolenačky tisíc krát. Mali sme tam krásne sadenice. V radoch ako keď strelí! Neverím, že sa to neoplatilo robiť. Manžel vždy veľa čítal o pestovaní lesa, knihy, časopisy, všetko. Veď keď niekto niečo nevedel, tak mu zvykli povedať – choď za Lacom, ten ti isto poradí.

A aké sú vaše spomienky na Hrochoťskú dolinu, pani Anna?

V časoch, keď sme prišli na Kyslinky bola jediným spojivom so svetom lesná železnica, dolinou rovných 22 kilometrov.

Lesnícka služba zaviala týchto bratov na divokrásne miesta. Jedno nájdeme v doline, kde svojich Jánošíkov točili Frič i Bielik, ktorú miloval Plicka a v ktorej botanizovala neprávom zabúdaná poštárka Textorisová. Druhé taktiež dýcha nemalou históriou. História lesníckou, keďže samo to miesto patrí do zlatého fondu slovenského lesníctva. História aj svetovou, pretože až sem kedysi na prelome letopočtov dorazil Marcus Aurélius. A napokon i históriou Zeme, lebo osadenka tá leží priam v sopúchu dávnej sopky.

Prvým z popísaných miest je horáreň „Pod Blatnickým hradom“ v Gaderskej doline. Druhým horáreň v lesníckej osade Kyslinky na Poľane. Ešte skôr ako nazrieme do pozoruhodnej lesníckej histórie obyvateľov týchto samôt, je namieste vyjadriť úprimný obdiv k dvom ženám. Tieto museli zvládnuť nielen rolu manželiek a matiek, ale aj realitu lesníckeho života na samote. Zjavne to dokázali.

Ladislav Bihari, lesník z Gaderskej doliny našiel takúto obetavú spoločníčku v manželke Oľge, lesnej robotníčke, ktorú si pod Blatnický hrad priviedol spod iného hradu, Šášovského. Edmundovi Biharimu, lesníkovi z Kyslinkiek sa osudom zase stala manželka Anna, učiteľka, ktorú spoznal ešte ako študentku na brigáde v Hrochoťskej doline.

Samoty plné človeka

JÁN MIČOVSKÝ

Keď nás tam sneh zaľúkal ostal nám len telefón na kľuku a ani ten vždy nefungoval. Viete, napríklad, ako som chodievala s našim malým drobcom na detskú poradňu? Drezinou do Vígľaša, odtiaľ gazíkom do Detvy, naspäť opäť drezinou, ale už len po výhybni, ktorá bola v pol doline. Tu sme čakali, kým nepôjde vlak s drevom dole. Aby sme nepomrzli, chodila drezina hore-dole po výhybni. Polesie na Kyslinkách som poznala dobre celé, niekoľko porastov som aj priemerkovala. Hoci sa manžel o mňa bál, hlavne kvôli medveďom, do lesa som rada vybehla aj sama, hoci len na hríby. Neskôr, keď som začala učiť, sme sa presťahovali do Hrochote, no v horárni na Bátovej sme aj potom trávil väčšinu času.

Pán Ladislav, putovanie po lesníckej línii rodokmeňu rodiny Bihariovcov nás zavedie až do Sedmohradsku...

Áno, ale ešte pred tým do Banskej Štiavnice na Vyššiu lesnícku školu. Náš starý otec Edmund Bihari sa tam po jej vyštudovaní stáva niekedy v osemdesiatich rokoch XIX. storočia asistentom u známeho profesora Eugena Vadasa, šéfa lesníckeho výskumu. Nasledne naozaj odchádza ako lesný inžinier do rumunskej Transylvánie za správcu lesného veľkostatku grófa Telekyho. Mal tam na staros-

ti 48.000 ha lesa k čomu mal k dispozícii 12 lesníkov. Tých pravidelne obchádzal počas týždňoviek na koni. Ako odmenu za dobrú prácu mu gróf dal neskôr zaviesť telefón, ktorým bol v spojení so všetkými horármi. Bola to vtedy úžasná novinka. Z Rumunska, kde sa narodil aj náš otec, sa starý otec vracia v roku 1913 na Slovensko, na riaditeľstvo štátnych lesov do Banskej Bystrice. Stretal sa tu s významným lesníkom Karolom Kaánom, svojim štiavnickým spolužiakom, ktorý vtedy zakladal vzorový lesnícky majetok. Pomenovali ho po ňom – Kanajla, neskôr to bola Podkanová, dnes Polkanová. Na Slovensku sa však starý otec ako administratívny pracovník necítil veľmi dobre. Hovorieval, že potrebuje ísť „do teplejšej krajiny k ľuďom s teplejším srdcom“. A tak sa aj po čase stalo. No zakrátko po návrate do Rumunska v roku 1916 zomiera a tam je aj pochovaný.

Čo ešte viete o ňom ?

Nie je toho až tak veľa, niečo sa nám však zachovalo v písomných spomienkach môjho otca. Sprevádzal často poľovních hostí, no sám nikdy nestrelal, ľutoval zver. Ba dokonca raz, keď ich sane naháňali v zime vľci, radšej len do vzduchu strieľal. Jesenné poľovačky trvali niekoľko týždňov, vtedy sa tam vždy zišlo veľa panstva. Nikdy nepísali kedy prídu, len poslali svojich jágrov dopredu, aby zistili situáciu. Tí sa správali namyslene a často sa pobili s dedovými rumunskými lesníkmi. Za jazdcami prišli bedne so šampanským a panstvo až nakoniec. Poľovačky boli pre deda veľmi drahou

Horáreň v Sedmohradsku

Edmund Bihary (vľavo)
s grótom Telemekom

záležitosťou, no patrilo to k honoru a musel to zvládnuť. Starú mamu to vraj, okrem iného, vždy stálo aspoň 50 kureniec.

Ako potom pokračovali lesnícke bihariovské osudy?

Stará mama sa s deťmi vracia do novovzniknutého Československa, kde žila s deťmi bez prostriedkov – naše úrady tvrdili, že dô-

chodok by jej mali vyplácať Rumuni, tí zase naopak... Učila jazyky a prebýjala sa ako vedela. Nik z detí, ani náš otec, sa lesníkom nestal. K tomu sme sa „prepracovali“ až s bratom Edom. Možno to bolo aj pod vplyvom génov starého otca...

Pod'me teraz do „vašej“ Gaderskej doliny. Je tunajší lesnícky život rovnako krásny ako samotná dolina?

Príďte sem požiť na 20 – 30 rokov a uvidíte... Ale vážne. Na samotu sme chceli ísť, vybrali sme si toto miesto s manželkou kedysi úplne dobrovoľne a neľutujeme to. Život je tu však osobitý a s krásou doliny nemá často veľa spoločného. Zoberte si napríklad takú vec ako je ručné zbližovanie dreva. Zo skalných útesov sa inak ani nedá, a myslím, že spracovať v takýchto podmienkach 100 kubíkov dreva môže byť oveľa ťažšie ako inde tisíc. Ručné zbližovanie je nielen drina, ale veľmi sa poškodzuje aj drevo. Našťastie pri tvorbe LHP sa dnes už ťažbe na týchto exponovaných miestach vyhýbame. Napokon, tunajší obvod nie je typicky ťažbový, podstatou mojej práce je najmä starostlivosť o zver, selektívny odstrel a sprevádzanie poľovních hostí. Prichádza sem aj veľa turistov, ktorých, poviem vám úprimne, nemám - česť výnimkám - veľmi v láske. Nie preto, že ich občas treba aj v noci ratovať zo zrázov Tlstej, ale najmä, že sú strašne nedisciplinovaní, chodia po nevyznačených trasách, skracujú chodníky, robia ne-

poriadok. Niekedy sa nám do chaty na Dedošovej prihlásia piati, ale príde ich pätnásť – že sa vraj oni aj na zemi vyspia. Vyženie ich nocou dole dolinou a - máte ďalší problém... A ak už spomínam chaty, tak práca lesníka pri ich zabezpečení je nedocenená. Na to, že sa nám nedá odísť na dlhšiu dovolenku sme si už zvykli, no každú chvíľu treba odovzdávať a preberať inventár, robiť poriadok, opravovať vecko i všetko ostatné, a to skoro vždy večer, alebo cez voľné dni a s vlastným autom...

Ste lesníkom, ku ktorému vzhľadom na spôsob života je možné dodať prívlastok - pravý. Ako vnímate dnešné postavenie lesníkov?

Nie je vari ani tak dôležité ako ho vnímam ja, ale skôr ako ho vníma verejnosť. Tu treba úprimne povedať, že za to, ako nás táto často vidí, sme si do značnej miery vinní sami. Lesník bol naozaj zvyknutý boľety aj v krčme vypisovať, a tak sa nedivme, že nás podľa toho mnohí aj posudzovali. Samozrejme, že tam nesedeli všetci, ale zase to nebola až taká výnimka, aby sme sa mohli do krvi urážať. Dnes je to už inak, ale to viete, dobré meno sa ľahko stráca, no naopak to tak rýchlo nejde... Je tu však aj iný, vnútropodnikový rozmer postavenia lesníka. V prevádzke ostalo nezdravo málo ľudí a my sa naozaj niekedy nestíhame venovať všetkým činnostiam. Možno sa to bojíme nahlas povedať, ale je to tak. Takéto šetrenie môže byť len dočasu a raz ho budeme považovať za chybu. Ja som si na tomto obvode doslova zodral kolena a viem, čo sa dá v službe stihnúť, hoci tu na samotu ju robím v podstate 24 hodín denne. A ešte jedna vec ma trápi – predaj odstrelu v našich režijných poľovních revíroch. Nie, nejde tu o to, či sa to nám lesníkom pozdáva, alebo nie. Takýto odpredaj však veľmi znižuje poriadok v revíri a podporuje pytliactvo...

Gaderská dolina je známa aj kamzíkmi. Ako sa im darí?

V roku 1956 tu bolo vypustených 18 kamzíkov. V osemdesiatich rokoch ich bolo až 50 kusov, potom stavy klesli. Podiel má na tom aj orol skalný. Tomu sa začalo dariť a v jeho hniezdach sa nachádzajú pozostatky kamzíčat. Sám som videl útok orla na kamzíča, stará ho však vtedy dupaním ubránila. Potom je to aj otázka terénu, hlavne na jar. Nemožno preceňovať schopnosť kamzíka udržať sa na príkrych skalách. Ak sú zľadovatené, ľahko sa zošmykne a zabije.

A aké spomienky má na život v doline najmladší z tohto lesníckeho rodu – inžinier Ladislav Bihari, „siskár“ zo závodu v Ziline?

Do školy som chodieval tri kilometre do Blatnice, väčšinou na bicykli, ale aj peši, či na lyžiach. Vtedy mi to pripadalo normálne, dnes veru pochybujem, či by som s mojou rodinou dokázal bývať tak ako rodičia. Asi ťažko. Ale v otcových šľapajach a rodinnej tradícii som kráčať chcel, len riadením osudu som sa na lesnícku školu nedostal. Chodil som na strednú i vysokú chemickú, no napokon zvíťazilo lesníctvo a na veľkú otcovu radosť som nastúpil na fakultu do Zvolena.

Ako sa vám pozdáva práca s počítačmi na našom podniku?

Ani neviem ako som sa k tomu dostal, pretože pred pár rokmi som sa bál aj počítač zapnúť. Postupne som však cez prácu lesníka a ekonóma prepracoval k úprimnému záujmu o túto prácu. Čo sa týka počítačovej vybavenosti a gramotnosti v našej firme, myslím si, že sa za posledné obdobie celkom dobre posunula dopredu. Veď dnes už má každá lesná správa vlastnú počítačovú sieť a operatívnosť tipovania dokladov sa určite zlepšila, čomu prispeli aj kvalitné školenia pre zamestnancov.

Len mám dosť často pocit, že začíname viac my slúžiť počítačom a celému informačnému systému ako on nám, lebo musíme dennodenne tieto stroje „krmíť“ číslami, aby nám na konci mesiaca vyčrlili zostavy, pri ktorých aj tak potom väčšinou treba sedieť a rozmyšľať prečo sa tie a či oné „čísľá“ nerovnajú a hľadať, kde vznikla chyba, aby všetko „sadlo“. Uvidíme, čo prinesie radikálna zmena informačného systému, ktorého postupná implementácia nás počas tohto roka čaká. Ale technika ide míľovými krokmi vpred a keď s ňou chceme udržať tempo, musíme sa prispôsobiť a neustále učiť.

Ladislav Bihari
s pacientom - kamzíčatom

Putovanie lesníckou históriou rodu Bihariovcov zakončíme v Hrochoti u pána Edmunda. Na Poľanu sa ako chlapec dával často do zvolenského Sekiera, no vtedy nemohol tušiť, že sa mu stane druhým domovom. Okrem dvanástich rokov, ktoré strávil v taxácii, prežil uprostred Poľany celý svoj lesnícky život. Neľahký, no krásny. Samota horárne tu nikdy nepredstavovala prázdnotu života. Naopak, s jej obyvateľmi tam vždy prebývala poctivá horárska robota, pocit spolupatričnosti i obyčajné ľudské šťastie. Lesná správa na Kyslinkách „odišla do dôchodku“ takmer súčasne s Edmundom Biharim. Tento však verí, že toto nádherné miesto bude žiť aj naďalej svojím jedinečným lesníckym životom. Oprávňuje ho k tomu skutočnosť, že tam aj dnes prebývajú lesní rovnako oddaní ľudia. Tí by teraz radi budovu zrušenej správy na Kyslinkách premenili na zaujímavú lesnú informačnú kanceláriu. Bolo by v nej veru čo ukázať. História i to dnešné, čo sa históriou ešte len stane.

Lebo generácie sa menia, no les ostáva. ●

Lesoochranárska škola štartuje

Peter GOGOLA

Vo štvrtok 30. marca sa na pôde generálneho riaditeľstva š. p. LESY SR uskutočnila spoločná tlačová konferencia lesníkov a ochráncov. Riaditeľka Nadácie Zelená nádej Mária Hudáková a generálny riaditeľ LESOV SR Ing. Igor Olajec prezentovali spoločný projekt – súťaž Lesoochranárska škola. Zámerom tlačovej konferencie bolo osloviť prostredníctvom médií čo najväčší počet základných a stredných škôl. O tom, či táto snaha padla na úrodnú pôdu, nás presvedčia najbližšie dni a týždne. Uzávierka súťažných projektov je 19. mája. Ostáva veriť, že školáci prejavia záujem a lesní pedagógovia a všetci lesníci, ktorí majú blízko k práci s mládežou, dostanú príležitosť zviditeľniť význam práce lesníkov. ●

Newsletter II február 2006

Ľudmila MARUŠÁKOVÁ

**PAWS – pedagogická práca v lese
– koncept seminára pre lesníkov**

Pre projekt PAWS je práca s ľuďmi, ktorí majú zvláštne potreby, dôležitou témou, pretože lesná pedagogika nechce nikoho vylúčiť a chce poskytnúť les aj pre terapeutické účely. Aby sme sa lepšie oboznámili s požiadavkami, ktoré vyžaduje vzdelávanie lesníkov v tejto oblasti lesných vychádzok s ľuďmi, ktorí majú zvláštne potreby, opýtali sme sa absolventov základného seminára „Lesná pedagogika pre lesníkov“ v školiacom stredisku v Gmundene (Rakúsko) na ich skúsenosti.

Zvláštna situácia pri lesnej vychádzke vyžaduje taktiež mimoriadnu prípravu. Na otázku, týkajúcu sa mimoriadnej situácie pri lesnej vychádzke, nám svoje prvé skúsenosti s integrovanou školskou triedou opísal jeden starší lesník:

„Obyčajne v máji dostávam prvé telefonické objednávky na lesnú vychádzku. Spomínam si dobre na otázku učiteľky, či môže vziať na vychádzku integrovanú školskú triedu žiakov vo veku 12 – 13 rokov. V 6. triede sa žiaci učia v biológii o našich domácich lesoch. Bez zaváhania som súhlasil a vyplnil som ako obyčajne hneď telefonicky svoj dotazník na požiadavky. Zistil som, že v skupine budú dvaja žiaci pripútaní na vozík. Ďalej som zistil, že tri deti takmer nerozumejú nemecky, dvaja chlapci sú v konfliktných situáciách agresívni a jedno dievča vôbec nerozpráva, i keď všetkému rozumie. Vybral som si vo svojom revíri vhodné miesto, aby nebolo pre vozíčkárov príliš strmé. Trieda prišla v dvoch menších autobusoch. I keď vychádzka trvala iba tri hodiny, nemôžem na toto dopoludnie hneď tak zabudnúť. Nemôžem teraz rozprávať o všetkých detailoch, ale myslím si, že som to bol ja, kto sa pri vychádzke najviac naučil novým veciam. Keď

som napríklad otvoril obvyklým spôsobom program, teda v uvítacom kruhu, opustil náhle jeden nepokojný chlapec bez slov našu skupinu a posadil sa na peň, ktorý bol značne z dosahu a teda aj mimo počutia. Potom ho nasledovali ďalší dvaja chlapci. Deti na vozíčku vydávali nezrozumiteľné zvuky a ja som mal neviem prečo pocit, že moje uvítanie nikoho z tých 18 detí nezaujímalo. Jeden zo štyroch doprevádzajúcich pedagógov sa pokúšal so zdvorilosťou udržať skupinu pohromade. V priebehu celej vychádzky nebolo z môjho pôvodného programu takmer nič. Keď som chcel realizovať botanickú hru, zaujímal sa jeden účastník horlivo o žubrienky v kaluži, ďalšie deti začali bojovať palicami a zvyšok skupiny nejvil o hru záujem.

Keď budem nabudúce pracovať s podobnou skupinou, budem k nej musieť zaujať úplne iný postoj. Chcel by som sa týmito deťmi zoznámiť pokiaľ možno dopredu. Bude ma zaujímať, čomu môžu ľudia so zvláštnymi potrebami rozumieť a čo by chceli robiť.“

Je potrebné prispôsobiť vzdelávanie v lesnej pedagogike požiadavkám, ktoré majú ľudia so zvláštnymi potrebami.

I keď sú lesníci pripravovaní v rámci základného seminára (ako napr. v Rakúsku v 40-hodinovom seminári „Lesná pedagogika pre lesníkov“) na realizáciu lesných vychádzok, ktoré budú bohaté na zážitky, neznamená to, že sú vyškolení pre prácu s akoukoľvek cieľovou skupinou. Zostaviť program vychádzky pre deti do 12 rokov je jednoduchšie ako pre dospelých, pre dospievajúcu mlá-

dež alebo ako pre postihnutých ľudí. Samozrejme, že veľa záleží na lesníkovi a na záujmoch skupiny. Napriek tomu sa musíme v rámci vzdelávania lesníkov na takéto obtiažne cieľové skupiny dobre pripraviť, poprípade sa o nich vzájomne informovať. Práve to je jadrom projektu PAWS.

Projekt PAWS vstupuje do druhej časti

V druhej polovici projektu sa budú spracované podklady pripravovať v tlačenej podobe a prenášať na CD-ROM. Učebnica pre účastníkov má umožniť samoštúdium a prehĺbenie obsahov, ktoré prinesie seminár. Koncept seminára popisuje všetky tri moduly – základný seminár, nadstavbový seminár a prezentáciu s hodnotením tak, aby sa objasnili lektorom v podobe učebných podkladov všetky dôležité oblasti. CD-ROM s množstvom plánovacích a prípravných lekcí podporí fázu precvičovania a samoštúdia medzi jednotlivými seminármi. Súčasne sa primerane prehľbí taktiež špeciálna oblasť lesnej pedagogiky, zameraná na prácu s dospelujúcou mládežou a s postihnutými ľuďmi. I keď sú pred nami ešte tri veľké stretnutia a množstvo dielčej práce, znamená prvý rok práce na projekte pre zúčastnených partnerov sľubný pokrok v lesnej pedagogike.

Materiály, ktoré boli vytvorené v rámci projektu PAWS, budú od jari 2006 testované. Veľmi nás zaujíma, aké skúsenosti ste získali v lesnej pedagogike. Budeme sa tešiť na vaše ohlasy. Ak máte záujem o účasť v testovaní seminári, alebo sa chcete podeliť o svoje skúsenosti a zážitky, môžete sa prihlásiť na uvedenej adrese:

Leonardo da Vinci

Učebné materiály zostavené v rámci projektu PAWS budú testované od jari 2006. Záujemcovia o účasť na pilotnom testovaní kurzu sa môžu prihlásiť:

Ludmila Marušáková
Národné lesnícke centrum,
T.G.Masaryka 22, 960 92 Zvolen
e-mail: marusakova@nlcsk.org

Detektív v prírode

Peter GOGOLA

Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s Field Studies Council vydala CD-rom Detektív v prírode. I keď to nie je pomôcka, ktorú by lesný pedagóg mohol využiť pri vychádzke do lesa, ponúka skvelú príležitosť spoznávať prírodu iným spôsobom.

Táto „elektronická encyklopédia“ je rozdelená na dva diely: prvý diel je zameraný na rôzne stopy v prostredí a obsahuje, okrem iného, špeciálne určovacie kľúče na nepriame zisťovanie pôvodcov živočíchov podľa odtlačkov, staviab a vydávaných signálov (zvukových a svetelných). Súčasťou je aj ilustrovaný terminologický slovník, ktorý obsahuje takmer 3000 hesiel a doplnkové kľúče na určovanie ekosystémov v krajine, pôdnych druhov a porúch pôdy, na určovanie hornín a zemských tvarov, na určovanie vajec obojživelníkov, plazov a vtákov... Na jeho spracovaní sa podieľal kolektív autorov, pričom sa čerpal z viac ako 550 informačných zdrojov. CD-rom je vhodný tak pre študentov ako aj pracovníkov, ktorí vykonávajú inventarizačný prieskum, resp. monitoring živočíchov.

Základom prvého dielu je ilustrovaný terminologický slovník, ktorý obsahuje 2 960 hesiel prevažne z ekológie.

Jeho súčasťou sú kľúče na určovanie (pozn.: v zátvorke je uvedený počet druhov):

- hornín (46),
- geomorfologických tvarov (40),

- pôd a ich porúch (28),
- staviab živočíchov (500),
- vajec obojživelníkov, plazov a vtákov (243),
- odtlačkov nôh a iných častí tela živočíchov (75),
- svetelných a zvukových signálov živočíchov (140).

Základom druhého dielu bude ilustrovaný terminologický slovník, ktorého súčasťou je kľúč na určovanie vyšších rastlín s farebnými ilustráciami väčšiny stredoeurópskych druhov, kľúč na určovanie pôvodcov pozoruhodných zmien na rastlinách a živočíchoch, kľúč na určovanie lariev fytofágneho hmyzu, kľúč na určovanie živočíchov na základe zanechaných zvyškov koristi, kľúč na určovanie vtákov a cicavcov podľa trusu a vývrzkov, kľúč na určovanie pozostatkov po odumretí živočíchov a iné. Súčasťou budú, podobne ako v prvom dieli, rôzne doplnkové určovacie kľúče a rozsiahly terminologický slovník.

Cena za prvý diel uvedenej publikácie je 250,-Sk. Všetkých záujemcov SAŽP eviduje v databáze, čím ponúka možnosť automaticky získať zľavy na ďalšie verzie vydania.

Objednávky:

Slovenská agentúra
životného prostredia
Centrum environmentálnej
výchovy a vzdelávania
Tajovského 28
P. O. Box 252
975 90 Banská Bystrica
E-mail: detektiv@sazp.sk

Dnes z OZ POVAŽSKÁ BYSTRICA

Otvorene aj o tom, čo sa nepočúva príjemne

Jozef MARKO

Vedenie OZ Považská Bystrica

V 13. storočí sa na tomto území rozprestierali panstvá Matúša Čáka Trenčianskeho – Bystrického, Lednické, Vršatecké, Košecké a Súľovské. V súčasnosti na bývalých panstvách slávneho veľmoža hospodária štátni lesníci z OZ Považská Bystrica na štyroch lesných správach – v Považskej Bystrici, Lednických Rovniach, Košeci a Pružine. Reč je o katastrálnej výmere presahujúcej 145 000 ha, z toho 30 000 ha pripadá na lesné pozemky, obhospodarované v súčasnosti OZ Považská Bystrica. Takmer v centre tejto plochy leží moje rodné mesto, do ktorého sa vždy rád vraciam. V polovici marca tohto roka ma v ňom na reportážnej ceste víta nevľúdne, chladné a veterné počasie, a riaditeľ OZ Považská Bystrica Ing. Dušan Chudovský, ktorý má na generálnom riaditeľstve povest' rebela, pretože zvykne otvorene hovoriť aj to, čo sa nepočúva vždy príjemne.

Traja kohúti na jednom dvore

Svoju povest' potvrdzuje hneď na začiatku nášho stretnutia, keď sa rozprávame o minuloročnom spracovaní kalamity na OZ Beňuš, na ktorom Považskobystričania zriadili ako jeden z trinástich vypomáhajúcich OZ samostatné kalamitné stredisko a drevosklad. „Poviem rovno, spoluprácu s materským závozom sme si predstavovali inak. Očakávali sme od kolegov z Horehronia väčšiu ústretovosť. To je ale už minulosť. Za podstatnejšie považujem, že v tomto roku majú všetky vypomáhajúce závody dokončiť spracovanie kalamity. Nášmu OZ ostáva spracovať cca 3 800 m³ prevážne rozptýlenej drevenej hmoty, pričom možno povedať, že náš OZ má už dnes pripravené nápočty a z časti zabezpečených aj pracovníkov na dokončenie tejto kalamity,“ konštatuje Ing. Chudovský.

Mám možnosť sedieť za jedným

stolom a diskutovať s kompletným vedením závodu. Okrem riaditeľa reagujú na moje otázky vedúci ekonomiky Ing. Libor Knapec, vedúci lesnickej výroby Ing. Radovan Mikas a vedúci obchodu a logistiky Ing. Ján Kuric. Zaujímajú ma ich skúsenosti s fungovaním zmien, ktorými prešiel podnik v roku 2005. Posledne menovaný upozorňuje na problém, ktorý lesníkov z považskobystrického závodu v tejto súvislosti dosť trápi. „Ako bývalý vedúci DHS si všimam, aké majú dnes prestoje pracovníci špecializovaného OZLT a nestachim sa čudovať. Čo nás ale hnevá viac je, že pracovníci OZLT nemajú snahu pracovať podľa potrieb závodu. Stalo sa nám, že keď bolo vonku pekne a oni mohli tento vhodný čas využiť, vodiči odovzdávali majstromi doklady k uzávierke. Na druhý deň pršalo a neurobili zasa nič z toho, čo sme potrebovali. Pre nás je takisto nepochopiteľné, že či prší, alebo je pekne, majú pracovníci OZLT naplánovanú údržbu v dielňach a nesnažia sa tak využiť prijateľné počasie na práce vonku.“ Riaditeľ OZ Ing. Chudovský pomenováva problém v širších súvislostiach: „Viete, čo sa týka fungovania OZLT, Strediska Biomasa a OZ, mne to pripadá, akoby boli traja kohúti na jednom dvore, ktorí sa stále dohadujú, kto na ňom bude pánom. Ich zosúladenie je veľkým problémom, ktorého operatívne riešenie nám berie veľa času a energie. Pritom by stačilo stanoviť jasné a záväzné pravidlá, podľa ktorých by mala spolupráca všetkých troch subjektov fungovať. Okrem toho si myslím, že OZ by nemal znášať časť nákladov na prevádzku OZLT alebo Strediska Biomasa, ktorých zamestnanci pre nás pracujú. Boli predsa vytvorené preto, aby bolo možné na základe ich nákladov a výnosov vyhodnotiť ekonomickú efektívnosť ich fungovania. Aj preto im náš OZ vyfakturoval všetky prevádzkové náklady a obidva subjekty nám ich po podpornom stanovisku bývalého finančného riaditeľa podniku aj uhradili,“ dodáva Ing. Chudovský.

Považskobystrický GIS predbehol čas

Lesníci z OZ Považská Bystrica sú dodnes právom

hrdí na to, ako v roku 1992 presadili na ministerstve financovanie prvého geograficko-informačného systému v slovenskom lesníctve. Ing. Knapec spomína na búrlivú minulosť systému, ktorý im najskôr zobrali do Žiliny a neskôr do Banskej Bystrice. Dnes už všeobecne známa a lesníkmi z celého Slovenska čoraz vyťaženejšia „GIS-ka“ patrí priamo pod generálne riaditeľstvo v Banskej Bystrici, ale Považskobystričania ju aj vzhľadom na to, že pôsobi v ich priestoroch, stále vnímajú ako svoju. „Náš prioritný zámer bol od počiatku taký, aby systém dokázal na základe vyhodnotenia spracovaných údajov lesníkom ponúknuť najefektívnejší variant napr. pri výstavbe lesných ciest, alebo pri plánovaní dodávok dreva odberateľom. Aj keď sa nám túto myšlienku nepodarilo zrealizovať myslím, že sme tým predbehli čas, pretože až teraz pri postupnom vytváraní výrobného – obchodného logistického systému smerujeme práve k tomuto cieľu,“ usmieva sa Ing. Knapec. Na pracovisku GIS majú v týchto dňoch všetci štyria pracovníci podľa slov Ing. Miroslava Pizúra práce až nad hlavu. Podarilo sa im dokončiť mapu nového organizačného usporiadania š.p. LESY SR, ktorú rozdielne budujú na všetky OZ a tie si ich budú môcť vytlačiť na svojich farebných tlačiarňach vo formáte A3. „V týchto dňoch finišujeme s prípravou map prekrývajú plochy obhospodarovanej na LPF štátnymi lesníkmi a maloplošných a veľkoplošných chránených území, ako aj vyhlásených a navrhovaných chránených vtáčích území,“ dodáva Ing. Pizúr.

Lesné pedagogičky prekvapili učiteľky

Kolegovia z Pov. Bystrice odhadujú, že siedmi z desiatich občanov Slovenska stále považujú lesníkov za tých, ktorí drancujú les. Preto považujú za mimoriadne dôležitú systematickú komunikáciu s verejnosťou, ktorá postupne tento pokrivený a skreslený obraz vo vedomí ľudí zmení. Zhodujú sa v tom, že začať treba od detí a že projekt lesnej pedagogiky má pre podnik veľký význam. Dve pracovníčky OZ Pov. Bystrica, vy-

V kalamitných porastoch nad obcou Lednica

školené lesné pedagigky Ing. Eva Gabovičová a Ing. Alena Kaššáková, hovoria o tejto práci s rovnakou zariadenosťou, s akou ju podľa slov garanta projektu za celý podnik Mgr. Petra Gogolu vykonávajú. „Záujem zo strany základných škôl o našu prácu rastie. Stalo sa nám, že učiteľky boli prekvapené tým, aké vedomosti sme z detí hrovou formou dostali. Deti si takisto tento spôsob učenia veľmi pochvalujú. Volajú nás, aby sme prišli znova a navštívili ďalšie školy a domovy, ale je ťažké zlaďiť naše pracovné povinnosti s prácou lesného pedagóga. Aj keď nám riaditeľ závodu vychádza v ústrety a podporuje nás v tejto práci cítime, že potrebujeme nájsť na lesných správach ďalších vhodných kolegov, ktorí by po preškoľení dokázali vstúpiť deťom pozitívny vzťah k prírode, lesu a práci lesníkov,“ hovorí Ing. Gabovičová.

Ing. Kaššáková si spomína na konkrétne aktivity, ktoré obidve dámy v tejto oblasti úspešne zrealizovali, ale mňa skôr zaujíma, čo pripravujú v blízkej budúcnosti. „Spracovávame projekt sedem kilometrov dlhého náučného chodníka medzi obcami Bolešov a Krivoklát v krásnych scenériách pod Vršatcom. Chceme ho ale vybudovať tak, aby bol iný ako ostatné. Chceme návštevníkom ukázať a vysvetliť, čo je prerezávka, prebierka, lesnícky kopec, snehová jama, atď. Máme ešte jeden zaujímavý nápad, ale ešte o ňom neviem ani náš riaditeľ, takže ho neprezradím,“ tajnostkársky dodáva Ing. Kaššáková.

Podkôrníková kalamita na teritóriu LS Led. Rovne

Ako si štátna správa zakrýva oči

Nešťátne neodovzdané lesy. Problém, s ktorým sa potýkajú lesníci na všetkých OZ, je na OZ Považská Bystrica mimoriadne zložitý, pretože závod zatiaľ neodovzdal 14 500 ha s 30 000 výmerovo drobnými parcelami s rovnakým počtom spoluvlastníkov v takmer 80-tich katastrálnych územiach. „Z katastrálnych úradov sme si vyžiadali všetky pô-

vodné majetkové podstaty k parcelám s vypísanými pôvodnými vlastníkami a súčasnými dedičmi. V obciach sme počas víkendov zvolali zhromaždenia vlastníkov, aby sme postupne vzťahy s nimi vysporiadali, zapožičali sme im mapy, kompletne vlastnícke podklady, vypísané parcely s pôvodnými vlastníkmi. Na ďalšie zhromaždenia ale prišiel už len minimálny počet vlastníkov, alebo iba zvolení zástupcovia...“ povzdychne si Ing. Romana Kiššiková, referentka správy LPF a reprivatizácie. Vlastníci nemajú podľa nej záujem združovať sa a žiadajú odovzdať výlučne individuálne parcely. Ibaže takmer každá parcela má 50 až 500 podielníkov, takže odovzdávať parcely samostatne je časovo a technicky prakticky nemožné. Čo je ale bohužiaľ nielen možné, ale deje sa to podľa Považskobystričanov často krát, súkromní vlastníci vyhľadávajú napriek tomu, že nemajú vysporiadané vlastníctvo, z lesných porastov štátnych lesníkov a zakazujú im ťažiť drevo v súlade s platným LHP. A čo na to štátna správa? Tá už roky zatvára pred týmto problémom oči...

Priekopníci v použití harvesterov v listnatých porastoch

Už sa teším do terénu. Sadáme s pánom riaditeľom do auta, cestou sa zastavujeme na LS Lednické Rovne, ktorá je objemom prác v pestovnej i ťažobnej činnosti najväčšia v rámci závodu. Sadá si k nám vedúci LS Ing. Ladislav Reisenauer, ktorý na adresu kôp snehu popri lesnej ceste nad obcou Lednica hovorí, že tu pracuje už dvadsať rokov, ale na toľko snehu v polovici marca si nepamätá. V kalamitných porastoch už na nás čaká OLH na LO Lednica, miestny rodák z lesníckej rodiny Roman Šeliga. Spoločne si pozeráme veternou a následne podkôrníkovou kalamitou zasiahnuté porasty a zatiaľ márný boj proti ďalšiemu šíreniu pažravých lykožrútov. OLH spomína na nedávne časy, keď bol 2,5 kilometra dlhý hrebeň pokrytý hustými smrečinami. Dnes je holý a prefukuje ním studený vietor... V rokoch 2001 a 2002 tu spracovali ročne takmer 11 000 kubíkov kalamitného dreva, za rok 2004 to bolo už 53 000 kubíkov. „V minulom roku sme zalesnili 40 ha, v tomto roku plánujeme zalesniť až 62 ha a použijeme pritom 300 000 sadeníc smreka, buka, duba a smrekovca. Vidíte sám, že práce máme viac ako dosť. Zložitejšej o to viac, že na celoročné rozmočenom, fľúsi ťaháme drevo ako po plastelíne. Blato nám drevo vo viacerých vrstvách doslova obaluje,“ konštatuje R. Šeliga. Pozerám ako partia s traktorom ťahá zo svahu za sebou niekoľko celých stromov. Po odvetvení a manipulácii časť hmoty ostáva pripravená na štiepkovanie na kraji lesnej cesty. Aj takto sa snažia lesníci zabrániť nalietaniu lykožrútov do vyčistených porastov. Nepomáha to, pretože aj napriek aktívnej práci s napadnutými porastovými stena-

mi lykožrút nepredvídateľne napadá vo vnútri porastov veľké kruhové plochy.

Presúvame sa s riaditeľom OZ na druhú stranu údolia Váhu a s vedúcim LS Košeca Jánom Osrmanom mierime do čerstvo vyhlásenej génovej základne brešta, javora horského, duba zimného, jaseňa a buka v zmiešaných porastoch nad obcou Prejta. Navyše mám možnosť pozrieť si porasty, v ktorých harvester úspešne zrealizoval minulý rok prebierku. Považskobystričania ako prví v rámci podniku pustili túto modernú technológiu do listnatých lesov. „Harvester vytiahol z týchto porastov takmer 1 000 kubíkov dreva. Poškodené stroje osádka harvestora hneď ošetrila a sám sa môžete presvedčiť, že odvieďa dobrú robotu,“ obracia sa na mňa J. Osrman, ktorý má podľa slov riaditeľa výborné výsledky napríklad v prirodzenom zmladení, ktoré na jeho správe dosahuje až 60-percentný podiel. A to

Harvester pri práci v listnatom poraste

Štiepkovač a lamovka pri práci

stíha ešte študovať popri zamestnaní lesnícku fakultu vo Zvolene. Je v treťom ročníku a aj keď má povinnosti a úlohy v práci i v škole dosť, je odhodlaný štúdium úspešne dokončiť. Lúčim sa s ním aj s lesníkmi z rodnej Považskej Bystrice s dobrým pocitom. Ten ma ale teraz, pri písaní posledných riadkov tejto reportáže opustil. Mám ešte v poznámkovom bloku ďalšie postrehy, názory a skúsenosti, ktoré by som rád do článku doplnil, ale jeho stanovený rozsah ma nepustí ďalej. A tak je to po každej reportážnej ceste po odštepných závodoch... ●

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV

Rok 2005 – katastrofálna výška náhodných ťažieb

Najviac práce príde s premnožením drevokazného hmyzu

Milan ZÚBRIK

Situácia vo výskyte škodlivých činiteľov v roku 2005 bola značne zložitá. Predovšetkým sa v plnej miere prejavil vplyv vetrovej kalamity z novembra 2004. Táto udalosť v rozhodujúcej miere ovplyvnila výšku náhodných ťažieb a realizáciu väčšiny ochranných opatrení. V roku 2005 bolo potrebné zápasit' s ďalšími dvomi závažnými problémami a to bolo resp. je hynutie smrečín, najmä v oblasti Kysúc, Oravy a Spiša a potom kulminácia premnoženia mnišky veľkohlavej v južných okresoch Slovenska. Predpokladáme že vplyv týchto udalostí bude doznievať resp. pretrvávajúť v roku 2006 a potom aj v rokoch ďalších.

Padne smutný rekord z roku 1964?

Situáciu vo výške náhodných ťažieb v roku 2005 nemožno označiť inak ako katastrofálnu. Aj keď k dnešnému dňu ešte nie sú k dispozícii všetky údaje, už teraz môžeme povedať, že v rámci SR bolo v roku 2005 zaevidovaných viac ako 6 mil. m³ kalamitnej ťažby. Ako tak uspokojivým je aspoň konštatovanie, že

viac ako 5 mil. m³ hmoty bolo do konca roku už aj spracovaných. Ak tieto, zatiaľ neoficiálne čísla porovnáme s dlhoročnou štatistikou vyjde nám, že zrejme padli veľmi staré rekordy. Možno by mohol byť prekonaný aj rok 1964, keď bolo na Slovensku poškodených 5,1 mil. m³. Kým od roku 1990 kolíšu náhodné ťažby na úrovni cca 40-60%, v roku 2005 je odhadovaný podiel tejto kategórie ťažieb až na úrovni cca 65-70%. Vetrom bolo poškodených viac ako 5,5 mil. m³ hmoty, lykožrútom smrekovým 0,8 mil. m³ atď.

Hynutie smrečín je sústredené do štyroch oblastí

Príčinou hynutia smrečín je zrejme vzájomné pôsobenie komplexu škodlivých činiteľov. Za jednu z najvýznamnejších príčin hynutia smrečín v Európe sa v súčasnosti pokladá antropogénne rozšírenie smreka na stanovištia, ktoré pôvodne patrili listnatým alebo zmiešaným porastom – vznik nepôvodných smrekových monokultúr z materiálu nevhodnej proveniencie v minulosti. To sa dnes prejavuje nízkou vitalitou smreka napádaného lykožrútom, podpňovkou a len málo odolávajúceho vplyvu abiotických činiteľov (vetru a snehu). Hynutie je sústredené do štyroch oblastí Kysuce - Orava, Vysoké Tatry, Spiš, ďalej hrebeňové partie a horná hranica lesa našich horstiev.

Hľadanie riešení je v tejto situácii veľmi komplikované. LOS Banská Štiavnica svojho času navrhovala okrem iných opatrení rozdeliť porasty do zón A, B a C podľa miery poškodenia. V zóne A (v JPRL, porastoch, resp. ich častiach so zakmenením menej ako 0,4, alebo s výskytom viac ako 50% uhynutých alebo silne poškodených stromov), likvidovať kalamitu na striedavých pásoch v šírke na dve výšky porastu. V zostávajúcich kulisách vykonať dôsledný zdravotný výber. Ak vzhľadom na stupeň hynutia a veľkosť porastu nie je možné zakladanie striedavých pásov, likvidovať kalamitu naraz. V porastoch zóny B (so zakmenením nad 0,4 a s výskytom suchých a hynúcich jedincov do 50 % z celkového počtu) a zóny C (s ojedinelým výskytom roztrúsenej kalamity) sa zamerať na včasné spracovanie aktívnych chrobáčiarov a asanáciu zvyškov po ťažbe. Všade dôsledne dodržiavať obnovné zastúpenie drevín v zmysle rámcových smerníc hospodárenia až do fázy hustín. Umelú obnovu SM nevykonávať v JPRL, v ktorých podiel

jeho prirodzeného zmladenia dosahuje 40 % a viac. Pri výchovných zásahoch potom formovať také zastúpenie drevín aby zastúpenie smreka neprekročilo 40%. Treba formovať a pripraviť verejnú mienku na realizáciu náhodných ťažieb na väčších výmerách a na prípadnú realizáciu leteckých melioračných opatrení.

Skúsenosti s lykožrútom z Česka a Rakúska varujú

Rok 2006, a potom aj rok 2007, sú z pohľadu výskytu vetrových kalamit a možného premnoženia podkórneho hmyzu najrizikovejšie. Čaká nás v tejto oblasti najviac práce. Vo svete je veľa

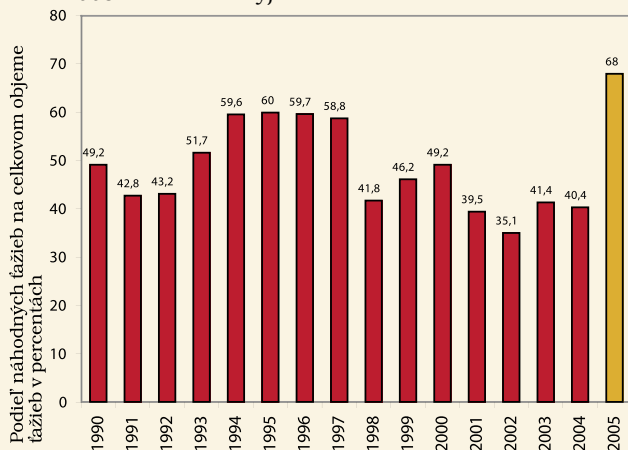

prikladov, keď vetrové kalamity iniciovali vznik kalamit podkórneho hmyzu ohromných rozmerov. Stačí spomenúť Šumavu či Rakúsko po kalamitách v minulom desaťročí. Nám sa podarilo situáciu po roku 1996, keď padlo 1 300 000 m³ smrekových porastov na Čiernom Balogu (najmä v oblasti Osrblia), zvládnuť. Bolo to vďaka iniciatívnemu a svedomitému prístupu najmä pracovníkov štátneho podniku LESY SR, š. p. Banská Bystrica, ktorí nepodcenili význam obranných opatrení (asanáciu hmoty aj veľkopoštnú, sanitárne ťažby, feromónový boj). Ich realizáciou sa podarilo zabrániť vzniku ďalších škôd.

Nálet podkórnikov v roku 2005 smeroval z prevažnej väčšiny na kalamitné drevo, ktoré bolo zo 75% z porastov odstránené. Realizované opatrenia boli zamerané na feromónový boj a asanáciu dreva (odkôrnenie, chemická asanácia). Rojenie hmyzu bolo zväčša strednej intenzity, prerušované chladnými obdobiami. To by nám mohlo dávať určitú nádej, že rojenie v roku 2006 nebude tak intenzívne, aké by mohlo byť v prípade optimálnych podmienok.

Najrizikovejšie zostávajú územia, ktoré doteraz neboli spracované.

Obrazok 1. Náhodné ťažby (zdroj hlásenia L116, údaj pre rok 2005 bol odhadnutý)

Niektoré pre svoju technologickú nedostupnosť, ale väčšinou pre fakt, že ležia v piatom stupni ochrany lesa a na ich pracovanie nebola udelená výnimka zo zákona 543/2002 o ochrane prírody. Tieto lokality môžu byť už v roku 2006 ohniskami premnoženia lykožrútov. Tie by potom mohli nalietavať na oslabené porastové steny. Najohrozenejšie budú južné a juhozápadné expozície do vzdialenosti 1000 m od zdrojov. Takéto porasty treba chrániť bariérami feromónových lapačov a zaisťiť ich pravidelný monitoring a následnú asanáciu živých chrobačiarov. V tomto smere treba oceňiť zámer MP SR investovať v roku 2005 10 mil. Sk z Fondu solidarity Európskej únie do opatrení ochrany lesa proti podkôrnemu hmyzu. Štátne subjekty bohužiaľ nemohli byť z legislatívnych dôvodov do uvedeného opatrenia zahrnuté.

Vyvrcholila gradácia mnišky veľkohlavej

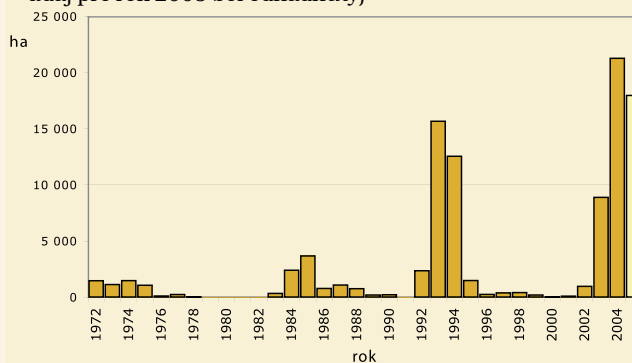
V roku 2005 vyvrcholila gradácia mnišky veľkohlavej Lymantria dispar L. na našom území. Početnosť škodcu sa začala zvyšovať už v roku 2003 a preto boli ešte v tom roku pripravené a od toho času aj každoročne realizované obranné opatrenia. V rokoch 2004 a 2005 realizovali LESY SR, š.p. v spolupráci s LOS Banská Štiavnica letecké ošetrovanie porastov proti mniške veľkohlavej na celkovej výmere 24 293 ha. Náklady na ošetrovanie hradila lesnícka sekcia MP SR tak pre štátne ako aj pre neštátne subjekty. Ošetrovanie v menšej miere finančne podporili aj LESY SR, š.p.

Stratégia ošetrovaní bola založená na realizácii leteckých ošetrovaní – ako najúčinnnejšieho opatrenia. Opatrenia sa realizovali na čo najväčšej výmere, aby sa zabránilo ohniskovitému prežívaniu populácie škodcu. Na „rizikové“ územia (vyššie stupne ochrany, okolie sídiel, vodných zdrojov a pod.) bolo rozhodnuté použiť čisté biologické prípravky na báze baktérie *Bacillus thuringiensis* a na ostatné územia relatívne selektívne prípravky na báze látok novaluton, teflubenzuron a diflubenzuron. Účinnosť opatrení vyhodnotila LOS Banská Štiavnica - bola vysoká. Škodca sa vyskytol v rokoch 2003 – 2005 na

Tabuľka 1. Výmery ošetrených porastov proti mniške veľkohlavej podľa vlastníctva v hektároch.

rok	štátne pozemky	neštátne pozemky	spolu
2004	7668	630	8298
2005	12698	3297	15995
spolu za roky 2004-2005	20366	3927	24293

Obrázok 2. Výmera lesov (v ha) poškodená húsenicami mnišky veľkohlavej na Slovensku (Zdroj: Hlásenia L 116, údaj pre rok 2005 bol odhadnutý)

nebývalo veľkej výmere v celom širšom území strednej Európy – okrem SR aj v Českej republike, Rakúsku, Maďarsku, Slovinsku, Chorvátsku, Macedónii, Bulharsku a pod. Z okolitých štátov najvýznamnejšie zasiahlo Maďarsko, kde bol výskyt škodcu zaregistrovaný na viac ako 200 000 hektároch. Opatrenie proti mniške veľkohlavej sa pripravujú aj pre rok 2006 na výmere cca 5 000 ha, pri dodržaní schválenej stratégie.

Obavy z invázy druhov škodcov

V poslednom období sa stále intenzívnejšie hovorí o zvyšujúcom sa tlaku rôznych invázy (pre naše podmienky nepôvodných) druhov škodcov. To súvisí so zmenami klímy. Už niekoľko rokov monitorujeme výskyt lykožrúta severského na severozápade Slovenska. Od roku 2001 (keď bol prvý krát zistený v Európe) máme obavy z možnej invázie ďalšieho druhu, fúzača *Anoplophora glabripennis*, známeho vo svete aj pod menom ALB (Asian Longhorned Beetle). ALB je veľký 25 – 30 mm, čierny s bielymi škvrkami na krovkách a dlhými tykadlami. V roku 1996 a 1998 prebehli svetom prvé správy o výskyte tohto pôvodne ázijského (Čína, Korea, Taiwan) druhu v USA. Jeho objavenie vyvolalo vlnu diskusií najmä o tom, aká veľká je šanca tohto druhu prežiť v podmienkach severnej Ameriky.

Už dávno je totiž známe, že druhy rodu *Anoplophora* patria k najobávanejším lesným škodcom vôbec. Napádajú nie choré a hynúce, ale celkom zdravé stromy, v kmeni ktorých prevrtávajú diery hrubé ako palec, pričom sa nezdržujú len tesne pod kôrou ako to robia naše druhy, ale vyzerú diery aj v najhlbších častiach kmeňa, v stržni. Stromy nemajú jednoducho žiadnu šancu. ALB si nevyberá a ohrozené sú najmä topole, vrby, javory, jeľše, jablone, čerešne, agáty, bresty, pagaštany, brezy a mnohé ďalšie listnaté dreviny. ALB je od roku 2001 aj v Európe. Bol zistený v Rakúsku - v mestečku Braunau am Inn. Ešte v tom istom roku potom v Nemecku, objavený bol

už aj vo Francúzku a v Taliansku, kde je jeho najväčšia populácia. Je zrejme len otázkou času, kedy príde na rad aj Slovensko.

Prídu problémy spojené s kalamiťou z roku 2004

Problémy, ktoré prinesie budúcnosť, budú istotne spojené najmä s kalamiťou z roku 2004. Ak sa nám aj podarí udržať „na uzde“ lykožrúty (je treba na to vynaložiť ešte veľa síl) prídu problémy vo výsadbách a kultúrach. Holiny bude treba čo najskôr zalesniť. Lokálne určite budú výsadby poškodzovať tvrdone a lykokažy. Neskôr bude potrebné vysporiadať sa so škodami zverou. Zvýši sa úživnosť revírov, zver nájde v húštinách dostatok potravy, úkryt pred dravcami, aj pokoj pre rozmnožovanie. Riešením bude zrejme nielen mechanická ochrana kultúr a používanie repelentov, ale aj cieleňé prikrmovanie a potom určite aj zvýšená regulácia odstrelom. Na holinách hrozí riziko požiarov.

U listožravých druhov očakávame nárast škôd piadivkami a obalovačmi v dubinách. Tieto druhy často zvyšujú svoju aktivitu práve po doznení gradácie mnišky. Mniška zrejme nebude minimálne do rokov 2013-2015 vážnym problémom. Zdecimovaná intenzívnymi opatreniami a pôsobením prirodzených nepriateľov sa bude vyskytovať iba sporadicky bez spôsobovania škôd. Takmer vôbec som nespomenul hubové patogény. Možno ich v roku 2004-2005 zatienili iné problémy, ale oni sú tu a určite dajú o sebe vedieť. Každoročne za posledných cca 5 rokov sa výrazne zvyšuje aktivita podpŕovky najmä v smrečninách a veľmi agresívne sú aj rôzne hrdze a huby na ihličí, najmä borovice. V roku 2000 a 2001 sme zistili silné poškodenie borovice čiernej, prejavujúce sa hnednutím ihlič, znížením vitality a následne aj úhynom. V menšej intenzite ochorenie pretrváva.

Základná zásada: Byť pripravený!

Neexistujú žiadne schematické riešenia na zlepšenie zdravotného stavu. Keďže aktuálna situácia je často odrazom mnohých okolností prejaví sa v konkrétnej stave lesa, ktorý je potom potrebné riešiť. Základnou zásadou musí byť - „byť pripravený“, t.j. mať dostatok všeobecných, aktuálnych informácií, aby sa dali prípadné zmeny očakávať a predvídať. To odbornému hospodárovi umožní prijať mnoho preventívnych opatrení, ktoré v konečnom dôsledku môžu znížiť alebo aj celkom eliminovať

pôsobenie škodlivého činiteľa.

Dalšou zásadou by mal byť pravidelný monitoring. Návšteva porastov (aj tých vzdialenejších na ťažko dostupných lokalitách), by mala byť samozrejmosťou. To ale pri dnešnej rozmáhajúcej sa byrokrácii a rastúcej výmere lesníckych úsekov vôbec nie je tak jednoduché ako sa na prvý pohľad zdá. A nakoniec je potrebné nepodceniť situáciu a prijať a zodpovedne realizovať všetky potrebné obranné opatrenia. Tu ale často najmä menšie subjekty narážajú na problém nedostatku financií. Existujú však cesty a spôsoby ako nájsť zdroje na realizáciu opatrení ochrany lesa. Niekedy je treba len vyššia aktivita a záujem. Rozhodne ale nie som pesimistom. Verím v schopnosti a odbornú úroveň lesníckeho stavu, ako aj na spoluprácu všetkých zainteresovaných, čo je hlavný predpoklad udržania a zlepšovania zdravotného stavu našich lesov. ●

Ing. Milan ZÚBRÍK je vedúcim odborom ochrany lesa a manažmentu zveri, Národné lesnícke centrum vo Zvolene

Zdravotný stav lesov na Slovensku sa zhoršuje

Kalamity komplikujú boj so škodcami

Jozef MARKO

Aký je vlastne zdravotný stav lesov, obhospodarovávaných štátnym podnikom LESY SR? Túto a ďalšie otázky, súvisiace s touto závažnou problematikou, sme položili odborníkovi naslovo vzatému a najvhodnejšiemu, aby nám na ne odpovedal – Ing. Jánovi KOVALČÍKOVÍ, CSc. z Odboru usmerňovania lesníckych činností na generálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici.

Opýtam sa hneď v úvode: V akom stave sú lesné porasty, v ktorých hospodária lesníci š.p. LESY SR?

- Podľa mojich doterajších les-

níckych poznatkov a skúseností zdravotný stav lesov v štátnom podniku je neuspokojivý a má zhoršujúci sa vývoj. Obdobne sa dá vyjadriť celkovo o zdravotnom stave lesov na Slovensku. Príčiny sú rovnaké. Môžem otvorene povedať, že súčasný stav ovplyvňuje najmä zvyšujúci sa podiel a tlak antropogénnych vplyvov poškodzovania lesa imisiami a ich následného dlhodobého pôsobenia. Osobitný a výrazný podiel na zhoršovaní stavu majú abiotické činitele, najmä extrémne sa prejavujúce teplotné výkyvy počasia aj mimo vegetačného obdobia, z mechanických, živelných pôsobiacich, najviac vietor. V ostatnom období majú na chradnutí a hynutí lesných porastov narastajúci podiel biotických škodcovia - listožravý, cicavý, podkôrný a drevokazný hmyz, tiež parazitické a drevokazné huby.

Predpokladám, že najviac náchylné na choroby a poškodenia sú smrekové porasty...

- Áno, je to tak. Ak premietnem škodlivé činitele do drevinovej skladby lesa, tak najviac poškodzovanou a ohrozenou drevinou z vyššie uvedených škodlivých činiteľov je v súčasnosti drevina smrek a smrekové porasty. A to živelnými veternými kalamitami, ďalej rozpadom generačne odžitých porastov v hornej hranici lesa, doprevádzaného silným tlakom biotických škodcov a takisto rozpadom vetrom rozvrátených porastov v dôsledku napadnutia silne premnožených podkôrných škodcov spolu s parazitickými hubami. K najvýznamnejším škodlivým činiteľom v smrekových porastoch patrí podkôrný a drevokazný hmyz. Lesný hospodár nemôže škody, spôsobené antropogénnymi a abiotickými činiteľmi a hubovými patogénmi, v krátkom časovom horizonte ovplyvniť. Môže však účinnými ochrannými a obrannými opatreniami zabrániť premnoženiu škodcov a tak zamedziť zničeniu lesných porastov nežiadúcimi podkôrnými a drevokaznými škodcami.

Aký objem finančných prostriedkov investuje náš podnik do realizácie ochranných a obranných opatrení a ako by ste zhodnotil mieru ich úspešnosti?

- Na ochranu lesa a aj na predĺženie životnosti ihličnatých porastov t.j. obranu proti podkôrným a drevokazným škodcom ročne vynakladáme v priemere okolo 60 – 70 mil. Sk. Napriek tomu sa nám však nedarí dosiahnuť pozíciu dostať sa pred škodcov. Za-

braňuje nám v tom aj množstvo opakujúcich sa živelných smršťových kalamit veľkého rozsahu, ktoré postihli, rozvrátili a zničili veľké komplexy lesov. Z toho dve boli prevažne ihličnaté a jedna listnatá.

Môžete uviesť bližšie informácie o týchto kalamitách?

- Dňa 8.7. 1996 veterná smršťová kalamita s rozsahom 1,3 mil. m² ihličnatého kalamitného dreva vnikla v regiónoch odštepných závodov Beňuš, Čierny Balog, Slovenská Lupča a Kriváň. Dňa 22.6.1999 veterná smršťová kalamita s rozsahom 900 tis. m² prevažne listnatého kalamitného dreva poškodila a zničila lesné porasty v pôsobnosti OZ Prievídza (toho času OLZ Partizánske) a OZ Levice. Doposiaľ najsilnejšia smršťová kalamita v ostatnom desaťročí s množstvom 1,7 mil. m² kalamitného dreva, ktorá 19.11.2004 okrem iných regiónov v pôsobnosti š.p. LESY SR poškodila a zničila lesné porasty v Nízkych Tatrách, Slovenskom Rudohorí, Orave, Muránskej Planine na odštepných závodoch Beňuš, Čierny Balog, Liptovský Hrádok, Námestovo, Revúca a Rožňava. Okrem uvedených kalamit, vznikali v medziročiach tiež živelné kalamity menších rozsahov s prevahou ihličnatých roztrúsených kalamit v porastoch, ktoré dotvárajú priestorový rámec spolu s vysoko úživným a prosperujúcim prostredím zdarného vývoja podkôrných a drevokazných škodcov, tým aj náročnejšej bezprostrednej obrany proti nim.

V ktorých oblastiach Slovenska, kde hospodária štátni lesníci, je situácia v súčasnosti z hľadiska poškodenia porastov najakútnejšia?

- Venovanie osobitnej pozornosti v dôsledku rýchleho zhoršovania zdravotného stavu lesných porastov si zaslúžia regióny Kysúc a Oravy, ktoré spolu s neštátnymi vlastníkami obhospodarujú odštepne závody Čadca a Námestovo. V uvedených OZ vplyvom pôdnoklimatických extrémov v lesných porastoch dochádza k hromadnému hynutiu smreka všetkých vekových ročníkov.

H l a v n í škodcovia ktorí decimujú lesné porasty sú všetky druhy podkôrných škodcov a huby, najmä Podpňovka smreková (Armillaria ostoyae Romagn.). Napriek zvýšenému úsiliu lesníkov, špecialistov z oblasti lesníckych vied a štátnych orgánov, pri vynaložení vysokých finančných a materiálnych vstupov, sa nám

Desiatky miliónov korún na ochranu a obranu lesa

vznikali v medziročiach tiež živelné kalamity menších rozsahov s prevahou ihličnatých roztrúsených kalamit v porastoch,

Boj s ofenzívou mnišky veľkohlavej

nedarí zhoršujúci sa proces hynutia smrekových porastov zastaviť. Postupne prostredníctvom dielčích ozdravných projektov sú postupne zisťované príčiny, je podporovaná a zvyšovaná vitalita mladších porastov a tak pomalým tempom predĺžovaná ich životnosť. Krajský úrad OPPLH v Žiline na rýchly priebeh hynutia po niekoľkonásobnom vyžatí a asanácii chrobačiarov z komplexu lesov vzhľadom v roku 2003 mimoriadne opatrenia pre oblasť Kysúc 17. júla a Oravu 6. augusta, v ktorých zastavil úmyselné ťažby a nariadil vykonať opatrenia proti premnoženiu podkôrných škodcov.

Medzi lesníkmi sa hovorí aj o zhoršujúcom sa stave borovicových porastov...

- Situácia im dáva bohužiaľ za pravdu. Už viac ako desať rokov sa zdravotný stav borovicových porastov výrazne zhoršuje. Prevažná časť mladých porastov borovice do 30 rokov veku je silne poškodzovaná napadnutím sypavkami (*Lophodermium* spp.). Najviac chradnúcou drevinou je borovica čierna, ktorú podľa vyjadrení špecialistov Lesníckej ochrannárskej služby poškodzuje *Dothistroma pini* až do uhynutia jednotlivých stromov.

Ale aby sme nehovorili iba o problémoch ihličnatých drevín. Ktorí škodcovia robia najväčšiu šarapatu v listnatých porastoch a ako sa podarilo s nimi vysporiadať?

- Po ďalšom osemročnom intervale sa znova v dubových porastoch premnožil najväznejší a najobávanejší defoliátor Mniška veľkohlavá (*Limantria dispar* L.). V našich porastoch sa v roku 2003 usídlila v teplejších oblastiach odštepných závodov Palárikovo, Levice, Topoľčianky, Smolenice, Krupina, Prievidza a Sobrance. Už v roku 2004 sme ošetrili letecky napadnuté štátne porasty o výmere 8 298 ha. Na konci zimy, vo februári 2005, bolo evidovaných a následne v jarňoch

2005 letecky ošetrených v štátnych lesoch 12 698 ha mniškou napadnutých porastov. V oboch prípadoch boli použité prípravky Biobit XL a Nomolt 15 SC, obidva sú riadne registrované v SR. Biobit XL, ako biologický prípravok bol použitý v územiach s vyšším stupňom ochrany (zákon 543/2002) a bio-technický prípravok Nomolt 15 SC bol letecky aplikovaný v ostatných územiach. Účinnosť aplikácií bola u Biobitu XL 91,5% a u Nomoltu 15 SC 93,5%.

Napriek tomu, že ošetrovanie porastov s premnoženým listožravým škodcom bolo realizované pod gestorstvom LOS s celoštátno plošným ošetrovaním štátnych aj neštátnych vlastníkov, s použitím ekologického prípravku, Štátna ochrana prírody nevydala súhlasy na leteckú aplikáciu pre chránené územia a tak došlo k 100% holožerom na Kováčovských kopcoch, ako aj v menších areáloch chránených území v oblasti Levice a Plášťovíc. Realizované obranné opatrenie zabránilo vzniku škôd, ktoré by vznikli následkom defoliácie, ak by porasty neboli ošetrené. V roku 2006 je potrebné letecky ošetriť proti mniške veľkohlavej najmä obsadené porasty na teritóriách odštepných závodov Krupina, Levice, Palárikovo, Sobrance na celkovej ploche 3 192 ha napadnutých porastov.

Vráťme sa ešte k najničivejšej kalamite v uplynulej dekáde. Čo všetko bolo potrebné urobiť, aby sa lesníci zo š.p. LESY SR dokázali vyrovnáť s jej očakávanými dôsledkami na zdravotný stav lesa, ktorý túto katastrofu prežil?

- Aby sme predišli predpokladanej hrozbe z premnoženia podkôrných a drevokazných škodcov v poškodených a zničených lesných porastoch veternou smršťou z 19. novembra 2004, ihneď popri zisťovaní a lokalizovaní množstva kalamity a spresňovaní zasiahnutých JPRL veternou smršťou sme v spolupráci s LOS začali pripravovať „Straté-

Znáška Mniška veľkohlavá

giu boja proti hmyzím škodcom v OZ postihnutých veternou smršťou zo dňa 19. novembra 2004“. Uvedený metodický dokument bol vypracovaný formou opatrení pre kalamitné OZ na roky 2005 a 2006. Súbežne bola rozvinutá aj požiadavková administratíva voči Obvodným úradom životného prostredia s písomnými žiadosťami na povolenie sprístupnenia, chemickej ochrany pozemnej aj leteckej, jednotlivých kalamitných lokalít. Po absolvovaní náročných a komplikovaných rokovaní s orgánmi ochrany prírody a dožiadania sa „rozhodnutí“ bolo nám umožnené použiť v odsúhlasených lokalitách rozhodujúce obranné opatrenia. Vo všetkých OZ postihnutých veternou smršťou (Beňuš, Č.Balog, L. Hrádog, Námestovo, Rožňava, Revúca), najmä v porastoch s roztrúsenou kalamitou, bola zrealizovaná pozemná chemická aplikácia zafarbeným prípravkom Cyples v 1,5% koncentrácii. V dňoch 20. - 23. 7. 2005 bola v súlade s rozhodnutiami ObÚŽP vykonaná letecká chemická aplikácia vrtuľníkom Mi-2. Aplikovaný bol obranný insekticíd Vaztac 10 EC v koncentrácii 0,5 % na 100 litrov vody. Vrtuľníkom boli ošetrené proti podkôrníkom všetky porastové steny sústredených kalamít v piatich LHC OZ Beňuš na rozlohe 404 ha. Všetky obranné chemické aplikácie boli zrealizované v súlade so „Stratégiou boja proti hmyzím škodcom v OZ postihnutých veternou smršťou zo dňa 19. novembra 2004“, opatreniami vypracovanými v spolupráci LOS a š.p. LESY SR, GR Banská Bystrica, ako aj v súlade s rozhodnutiami ObÚŽP a konkrétnymi stanoviskami LOS. ●

Náročné rokovania s ochrancami prírody

Počet odchytených podkôrných a drevokazných škodcov za roky 2002 - 2005 na území š.p. LESY SR

V roku	odchytené množstvo			odchytení škodcovia spolu	počet lapačov	Lykožrút severský
	Lykožrút smrekový	Lykožrút lesklý	Drevokaz čiarkovaný			
2002	154 133 783	139 815 703	650 564	294 600 050	14 241	
2003	68 427 317	81 847 114	386 219	150 660 650	14 971	
2004	99 373 891	100 777 405	697 832	200 849 128	17 024	
2005	219 280 186	291 215 968	514 139	511 010 293	17 136	2 875
CELKOM	640 589 068	714 433 595	2 946 586	1 357 969 249	80 396	2 875

Nové informácie o právnych normách vyhlásených v Zbierke zákonov v roku 2006 začneme informáciou o zákonoch NR SR č. 13/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov a ktorý novo upravuje najmä možnosti určiť si druhé a tretie meno a tiež upravuje možnosti a postup pri zmene mena a priezviska.

Rozsiahlejšou úpravou prešiel (zákon č. 14/2006 Z. z.) aj zákon č. 154/1994 o matrikách a nové je tu aj znenie položky 19 sadzobníka správnych poplatkov právne upravených zákonom č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

S účinnosťou už od 1. 2. 2006 bol v Zbierke zákonov NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Tento zákon súčasne mení a dopĺňa niektoré ustanovenia Stavebného zákona, zákona o ochrane prírody a krajiny a záko-

na o správnych poplatkoch (vrátane sadzobníka).

Jeden z najstarších a najčastejšie menených základných platných kódexov nášho právneho poriadku **Občiansky súdny poriadok** (zák. č. 99/1963 Zb.) – jeho úplné znenie, bolo predsedom NR SR vyhlásené pod č. 40/2006 Z. z.

Dôležitou informáciou je rozhodnutie predsedu NR SR – č. 62/2006 Z. z. boli voľby do NR SR pôvodne vyhlásené na sobotu 16. septembra 2006, jeho rozhodnutím z 15. 2. 2006 sú pod č. 89/2006 Z. z. voľby do NR SR vyhlásené na sobotu 17. júna 2006 (skrátene volebné obdobie).

Ústavným zákonom č. 92/2006 Z. z. bola zmenená a doplne-

ná Ústava SR (ú.z. č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) v častiach pojednávajúcich o verejnom ochrancovi práv (ombudsman).

Verejnosti známa kauza vysokých sankcií pre koncesionárov Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie sa v legislatíve premietla do zmeny a doplnenia zákonov č. 212/1995 Z. z. o koncesionárskych poplatkoch a zákona č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania (zákon NR SR č. 96/2006 Z. z.).

Napokon, MŽP SR vyhláškou č. 113 Z. z. ustanovilo podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie. ●

Právne okienko

Milan VANČO

Listáreň

Ako pracovníčka štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva s radosťou beriem do rúk Váš časopis Lesník. Uvítala som Váš zámer predstaviť širokej verejnosti rodiny z ktorých celé generácie zasvätili svoj život lesníctvu. Pozorne som si prečítala článok o rodine Garajovej, ktorú osobne poznám od detstva a veľmi som sa tešila na článok o rodine Brašeňovcov, nakoľko táto rodina mi je veľmi blízka – som manželka Ing. Karola Brašeňa. Po prečítaní tohto článku som bola veľmi sklamaná, nakoľko v článku píšete, že pán Karol Brašeň mal troch synov a v článku píšete len o jeho dvoch synoch – Milošovi a Ivanovi, dokonca aj o jeho vnukovi Milošovi ml., no o tom, že existuje aj tretí syn Ing. Karol Brašeň, ktorý je nielen lesníkom, ale zároveň aj pokračovateľom mena Karol Brašeň a celý svoj život zasvätil lesníctvu, tam nie je ani zmienka. Ing. Karol Brašeň po skončení VŠLD vo Zvolene pracoval na OZ Oravský Podzámok, od roku 1981 na OZ Levice, od roku 1995 na OZ Palárikovo a už 9 rokov je vo funkcii vedúceho Lesnej správy Pod-

hájska. Manžel bol z toho veľmi sklamaný, no jeho hrdosť mu nedovolí, aby sa Vám ozval, no mne osobne sa to zdá nespravodlivé a jednostranné, nakoľko by ste mali podávať pravdivé a nie skreslené informácie a jeho meno sa z neznámych dôvodov neobjavilo ani v rodostrome, bol tam zrejme miesto neho Miloš ml. Dúfam, že môj list nezostane bez povšimnutia a svoj omyl v nasledujúcom čísle uvediete na správnu mieru.

Ďakujem RNDr. Brašeňová

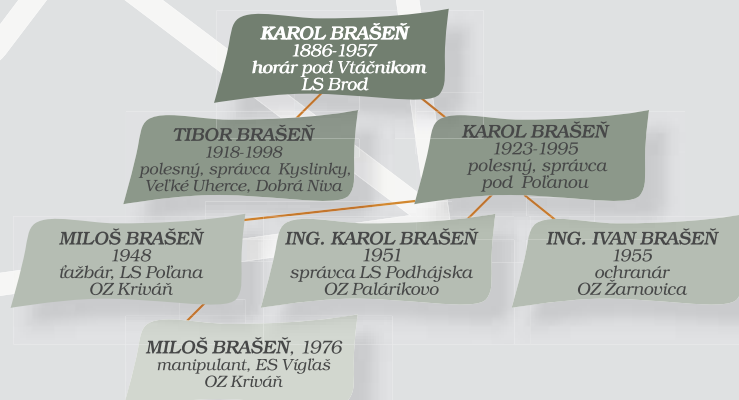
Vážená pani Brašeňová,

ohlas poteší vždy, hoci v tomto prípade ma Vaše riadky určite nectia. Podstatné je však to, že máte pravdu. To, že v rodostrome bolo zamenné meno a dáta Ing. Karola Brašeňa s jeho synovcom Milošom, ktorý je zmätočne

uvedený 2 x, je tlačiarenská chyba, ktorú som, žiaľ, pri korektúre nepostrehol. Avšak to, že v rozhovore sa Ing. Karol Brašeň nevyskytuje vôbec je dôsledok faktu, že som sa s ním pri príprave materiálu nestretol, a keďže nebýva mojim zvykom niečo si vymýšľať, newiedol som ho tam. Teraz však, najmä vďaka Vám cítim, že to bola chyba, lebo sa tým popiera leitmotív celého seriálu – ukázať silu a prácu lesníckych generácií v plnej šírke. Jediné, čo mi prichodí urobiť je uistiť Vás, že v „zamlčaní“ mena Ing. Karola Brašeňa nebol žiadny úmysel. A, samozrejme, ospravedlniť sa manželovi i Vám, čo týmto rád činím. ●

S poďakovaním a úctou

Ján Mičovský

42. ročník Venerovského memoriálu

Peter SLOBODNÍK

Po rokoch sa v dňoch 12. - 14. marca, v novom prostredí - na Zverovke v Roháčoch uskutočnil 42.ročník Venerovského memoriálu - medzinárodných majstrovstiev Slovenska lesníkov v lyžovaní. V lone Oravskej prírody v Západných Tatrách náš podnik reprezentovalo družstvo, v ktorom mali zastúpenie OZ Žilina, Námestovo, Liptovský Hrádok, Beňuš, Slovenská Lupča, Kriváň, Košice a ústredie podniku.

Tradičné disciplíny beh na lyžiach so strelbou a obrovský slalom hodnotené ako dvojkombinácia musia absolvovať všetci pretekári rozdelený u mužov do štyroch kategórií. Perfektne pripravená trať bežeckého okruhu a štandardná trať obrovského slalomu poriadne preverili pripravenosť všetkých pretekárov. Vysokú športovú výkonnosť a majstrovstvo preukázali v bežeckej časti Ľubo Machyniak (ústredie podniku) absolút-

ne najlepším časom a mladickým behom nestarnúci Paľo Kret z OZ Kriváň. Jazdu Rada Marušku z OZ Žarnovica, či Ján Maduda z OZ Liptovský Hrádok v obrovskom slalome je zážitkom sledovať aj pre nelyžiara. Svoje majstrovstvo a lyžiarske umenie však preukázali a ďalší členovia družstva, ktorý sa umiestnili na popredných miestach. Výkony zúčastnených pretekárov poukázali azda na najvyššiu športovú úroveň pretekov v posledných rokoch. Dosiahnuť úspešný výsledok v takom silnom štartovnom poli si vyžaduje už sústavnú fyzickú prípravu a lyžiarsky tréning. Za prístup k reprezentácii podniku a kolektívne vystupovanie patrí všetkým pretekárom aj touto cestou poďakovanie generálneho riaditeľa. ●

Ing. Peter Slobodník je vedúci referátu bezpečnostno-technickej služby a požiarnej ochrany, GR LESY SR š. p.

Foto: autor

Z výsledkov našich pretekárov v kombinácii:

Ženy:

1. miesto	Zuzana Kyselová (TANAP)
2. miesto	Jozefína Kučeriková (Námestovo)
5.miesto	Renata Karnová (Semenoles)

Muži:

kat. - do 35 rokov:

2. miesto	Milan Krajčí (Lipt. Hrádok)
5. miesto	Lubomír Machyniak (ústredie)
6. miesto	Radoslav Maruška (Žarnovica)

kat .36 - 50 rokov:

1. miesto	Ján Maduda (Lipt. Hrádok)
2. miesto	Dušan Gerek (Lipt. Hrádok)
3. miesto	Marián Jagerčík (ústredie)
6. miesto	Vlastimil Meniar (Slov. Lupča)

kat. 50 - 60 rokov:

1. miesto	Peter Slobodník (ústredie)
2. miesto	Pavel Kret (Kriváň)

kat. nad 60 rokov:

1. miesto	Miroslav Šebeň (Euroforest)
2. miesto	Dušan Zacharovský (Žilina)
3. miesto	Karol Chvála (Beňuš)

Srdečne Vás pozývame na výstavu

VLÁDCOVIA TATRANSKEJ OBLOHY
(Dravce Tatranského národného parku)

v Múzeu TANAPu v Tatranskej Lomnici

Výstava potrvá od 23.marca do júna 2006.

Navštívte OZ Prešov

Lesovňa Vyšné Ružbachy

Územie Odštepneho závodu Prešov sa nachádza vo východnej časti republiky a rozprestiera sa od hrebeňov Slanských vrchov na východe až po východné výbežky Nízkych Tatier na západe. Územie je rozdelené pohorím Branisko na dve odlišné oblasti - oblasť Šariša a oblasť Spiša.

História štátneho lesníctva viažuca sa na územie dnešného OZ Prešov je veľmi bohatá. Najstaršie lesnícke stredisko Solivar (dnešná miestna časť Prešova), bolo známe už v X. storočí ako Castrum salis - Solný hrad. V roku 1780 bol vymenovaný prvý lesmajster, čím sa začínajú rýsovať prvé zárodky Lesného úradu, ktorého existencia je doložená prvýkrát v roku 1793. Už v roku 1813 bola zriadená Správa lesov pre obhospodarovanie lesných majetkov solivarského komorského panstva.

Územie OZ tvoria viaceré geografické celky, ku ktorým patria Slanské vrchy, Šarišská vrchovina, Levočské vrchy, Volovské vrchy, Čergov, Slovenský raj a Nízke Tatry.

Turisticky najatraktívnejším územím OZ je Národný park Slovenský raj. Jeho prekrásne rokliny, vodopády, povrchové a podzemné krasové útvary, vzácne druhy rastlín a živočíchov patria k prírodným pokladom Slovenska. Nachádza sa tu niekoľko jedinečných chránených území (NPR Sokol, Kýseľ, Tri kopce, Prielom Tornádu, Suchá Belá a mnoho ďalších prírodných rezervácií a pamiatok) s veľmi prísnyim režimom ochrany. Pôvodne bola celá oblasť národného parku veľkým plošným celkom, ktorý postupne toky riek (Hornád, Hnilec) a potokov (Veľký Sokol, Suchá Belá, Biely potok) rozkrájali na niekoľko väčších i menších plošín (Glac, Geravy). Menšie toky vytvorili za tisícročia pre Slovenský raj tak charakteristické rokliny s vodopádmi (Kýseľ, Piecky, Sokolia dolina, Zejmarská roklina). Na plo-

Ján LIŠKA

šinách sa nachádzajú mnohé krasové javy - závrty, škrapy, podzemné jaskyne a diery (Dobšinská ladová jaskyňa, Stratenská jaskyňa, Medvedia jaskyňa, Čertova diera). Turisti obľubujú taktiež aj blízke historické a prírodné pamiatky (Spišská Nová Ves, Markušovce, Spišský Štvrtok, Levoča, Spišský hrad, Vysoké a Nízke Tatry).

Skutočnou raritou na území OZ Prešov sú Dubnické opáľové bane, ktoré sa nachádzajú v pohorí Slanských vrchov. Najvyššími vrchmi tohto pohoria sú Šimonka (1092 m.n.m.) a Čierna Hora (1040 m.n.m.) V blízkom okolí sú upravené vstupy do povrchových baní aj pre turistov. Sú tu zrekonštruované turistické náučné chodníky o histórii ťažby opálu v týchto miestach, ktoré sú jedinečné v strednej Európe. V lete sa tu dá využívať cyklistický chodník a prírodné kúpalisko Sigord, ako aj minerálny prameň šľavica Sigord, v zime zase nekonečne krásne bežkárské trasy poprepletané Slanskými vrchmi. Objavíte tu Zbojnický zámok - štátnu prírodnú rezerváciu vyhlásenú v roku 1964.

Rozprestiera sa na ploche 8 ha. Zaberá geobotanicky a lesnícky významnú lokalitu s lesnými a teplomilnými skalnatými spoločenstvami. Lesníci, ale aj

bežní turisti si isto prídu pozrieť známu Kokošovskú dubinu. Prejsť Slanské vrchy od Zbojnického zámku cez Kokošovskú dubinu, ďalej smerom na Sigord a potom Dubník a Opáľové bane zvládne dobrý turista aj za jeden deň. Na druhej strane pohoria Slanských vrchov sa nachádzajú prírodné rezervácie a chránené územia, k najznámejším patria vrch Oblík a Hanušovské skaly spolu s Dolinou obrou, ktoré sú navštevované tak v lete ako aj v zime.

Vyznávačov zimných športov najviac poteší Branisko, kde sú v blízkosti výborné lyžiarske strediská ako Krompachy Plejsy, Ski centre Levoča, stredisko Závada, Rittenberg Spišská Nová Ves, Poráč - Brodok.

Vyšné Ružbachy - malebná dedinka ležiaca na východných svahoch Spišskej Magury, ktorej história a rozvoj sú úzko späté s využívaním minerálnych prameňov. Ich liečivé účinky už v minulosti privádzali poľskú i uhorskú šľachtu a dodnes lákajú ľudí, ktorí si chcú upevniť svoje zdravie. Pre svoju výhodnú polohu sa Vyšné Ružbachy stali vyhľadávaným miestom pre letné i zimné pobyty spojené s rekreáciou, turistikou, športovaním a lyžovaním.

Deväť prameňov dáva asi 150 litrov minerálnej vody za sekundu s teplotou od 19°C do 22,3°C. Najvýdatnejším prameňom Vyšných Ružbách a azda aj najvýdatnejším uhličitým žriedlom v Európe je prameň "Izabela", ktorý dáva až 100 litrov vody za sekundu. Zvláštnosťou je liečivé žriedlo "Kráter", nazývané podľa svojho charakteristického tvaru. Jeho pramenište má skutočne podobu krátera naplneného termálnou vodou. Jazierko obklopuje asi meter vysoký val travertínu.

Ubytovacie možnosti OZ Prešov:

Atraktívnymi ubytovacími zariadeniami sú Lesovňa Vyšné Ružbachy, Chata Hranovnicke pleso nachádzajúca sa medzi obcami Hranovnica a Vernár, ako aj Hájenka Diana neďaleko obce Spišské Podhradie. V blízkosti Opáľových baní je rekreačné zariadenie Chata Dubník a neďaleko Oblíka Chata Zajacová. Priemernú kvalitu nájdete na chatách Sokol, Polany, Kolaje, Podhradík a pod., no na svoje si prídu aj tí, čo hľadajú chatu bez elektriny a s vodou v studničke. ●

Ing. Ján Liška je riaditeľom OZ Prešov

Hájenka Diana

Blížšie informácie o ubytovacích možnostiach OZ Prešov získate na www.lesy.sk (turizmus), na e-mailovej adrese sekriad.po@lesy.sk alebo na t.č. 051/7464711.

Chata Hranovnicke pleso

(Ne)tušené súvislosti

Ján MIČOVSKÝ

Oblasť „public relations“, či pekne po slovensky - práca s verejnosťou, pomaly stráca punc čohosi neobyčajného a stáva sa regulárnou súčasťou našej práce. Je dobre, že LESY SR, ako najvýznamnejší „hráč“ slovenského lesníctva tento trend úspešne zachytili. Na otvorenej scéne to oceňujú nielen priaznivci podniku, ale i jeho

Poznámka

kritici. Poviete si - fajn, no z toho nevyžijeme. Omyl! Sociológovia hovoria niečo iné: Ekonomická výkonnosť spoločnosti je v príčinnej súvislosti s jej kultúrnou úrovňou. Ešte raz a úplne jasne: vysoká kultúrna úroveň nie je sprievodným javom vyspelých ekonomík, ale naopak - ich príčinou! Šokujúce zistenie, však? Jeho podstata spočíva v tom, že po dosiahnutí určitej úrovne spoločnosť už nie je schopná zabezpečiť prírastok svojej ekonomickej výkonnosti výlučne prírastkom vedeckého a technického pokroku. Vzniká tu potreba odhaliť a pomenovať niečo, čo nemožno jednoducho vtiesnať do pracovných náplní, či direktívnych príkazov. Tým „niečím“ je bohatstvo vnútorného sveta každého z nás a z neho vyplývajúci pohľad na svet tých ostatných. Tento pohľad, či skôr nadhľad je pre rozvoj každej spoločnosti dôležitejší ako sa všeobecne predpokladá. Viac ako čísla na výplatnej páske, ho ovplyvňuje počet

OLH a lesníci? Názory sú rôzne

Jozef MARKO

Nový model rozdelenia kompetencií, právomocí a zodpovedností medzi OLH a lesníkov stále vyvoláva kontroverzné reakcie a názory. Nedávno napríklad vedenie OZ Sobrance rozdalo na stretnutí so zamestnancami na týchto dvoch kľúčových lesníckych pozíciách dotazníky, ktoré obsahovali otázky, týkajúce sa aj tejto problematiky. V odpovediach iba mierne prevažoval názor, že nový model fungovania OLH a lesníkov je lepší ako ten predchádzajúci. Spolu-prácu OLH - lesník označili dotazovaní za dobrú, ale polovica vyjadřila presvedčenie, že OLH by mal byť nadriadený lesníkov. Teší skutočnosť, že až 80 percent považuje kompetencie, vyplývajúce z ich pracovných náplní za dostačujúce a až 93 percent OLH a lesníkov na tomto závide využíva možnosť vplyvu na maximalizáciu výnosov a minimalizáciu nákladov pri dodržiavaní všetkých zá-

prečítaných kníh, precestovaných krajín, navštevovaných divadiel, poskytnutej pomoci. Teda naša vzdelanosť, rozhladenosť a súcitnosť. Alebo - kultúrnosť. Je nepochybné, že s vidinou slušného zároku dokážeme urobiť nemálo. Ak máme nad sebou náročného šéfa dokážeme pravdepodobne ešte viac. No ak cítime, že naša práca má aj iný ako bezprostredný ekonomický zmysel a stotožníme sa s jej nadčasovými cieľmi dokážeme najviac. Toho sme schopní predovšetkým vďaka kultúrnosti. Kultúrne bohatstvo jednotlivca sa transformuje na reálne materiálne hodnoty spoločnosti. Kruh sa uzatvára...

Viem, ono to tak prostučké nikdy nebude. Ak napríklad niekto zainvestuje 200 tisíc do rekonštrukcie kúpeľne, to ešte neznamená, že „už má zainvestované“ aj do svojej kultúrnosti a nevyvezie kachličky z búračky na divokú skládku do lesa. Je tu však istá štatistická nádej, že ten, kto prešiel „rukami lesného pedagóga“, či lesným náučným chodníkom, bude konať inak. Ba čo viac - lepšie porozumie lesu i našej práci v ňom. Z nezaujateho konzumenta lesa, prípadne z bezbrehého kritika všetkého lesníckeho sa stane náš sympatizant a spojenec. S ním a vďaka nemu sme schopní urobiť pre lesy viac. Tu niekde je zmysel práce s verejnosťou. A nepochybne aj zárodok onej kýchenej kultúrnej úrovne spoločnosti, ktorá má prekvapivú schopnosť stať sa motorom jej ekonomickej výkonnosti. A to nielen v lesníctve. ●

konných ustanovení.

Nedávno som mal možnosť hovoriť s dvoma vedúcimi lesných správ na OZ Považská Bystrica. Na jednej správe sa osadenstvo skôr prikláňa k návratu zodpovednosti lesníka za svoj lesný obvod, na druhej dostávam odpoveď, že súčasné rozdelenie práce medzi OLH a lesníkov vyhovuje. Zhodli sme sa, že všetko závisí od prístupu ľudí, od ich vzájomných vzťahov, od zánietenia pre svoju prácu, od snahy poznať a vedieť viac aj o práci kolegu, ktorý má síce iné miesto v organizácii, ale poslanie OLH a lesníka je predsa rovnaké. Aj preto teší posledne uvedený výsledok z ankyty na OZ Sobrance. Podľa neho to totiž vyzerá tak, že tamojší OLH a lesníci pochopili, aké je ich spoločné poslanie.

Prieskum názorov ukázal ešte jednu

Komentár

optimistickú súvislosť. Ak budú lesné správy vybavené viacerými počítačmi, ak bude vďaka novému informačnému systému menej manuálnej práce s administratívnou agendou, ak budú mať potom OLH a lesníci viac času na prácu v teréne a budú aj inak finančne motivovaní, určite pochopia aj ďalší, že nový model ich vzájomných vzťahov je na prospech lesa i na prospech ich samotných. ●

Prečo mám rada les

OLGA ZÁBLACKÁ
Speváčka a moderátorka

Zbožňujem prírodu, milujem vôňu lesa! Ak je na Slovensku niečo krásne, je to príroda. Lesy, lúky, hory... Fascinuje ma divokosť lesných porastov, farebná nespútanosť. Mám nekonečnú slabosť pre lesné jahody, čučoriedky, milujem huby, najmä jedle...:) a niet pre mňa krajších kvetov, než sú poľné. Páčia sa mi borovicové lesy na Záhorí, ale aj kopce a vrchy na východe Slovenska, rovnako ako zákutia Vysokých aj Nízkych Tatier.

Cítila som sa výborne aj na Orave, vysoko v horách, kde niet elektriny, ani vodovodného potrubia. Dovoľenka na drevenici, kde sa kúri v peci, sviety sviečkami a umýva sa v čistej vode v potôčiku, mala pre mňa veľké čaro. V našom pretechnizovanom svete má na mňa každý únik do prírody blahodarný účinok.

Milujem zvuky a vône lesa. Považujem ho za zvláštne nedotknuté teritórium. Nabíja ma energiou, dáva silu. Ak vás niečo ťaží, vyberte sa do lesa. Zbavíte sa v ňom všetkého zlého. Budete mať lepšiu farbu v lícach a pokoj v duši. ●

Uveríte?

Pre záujemcov o poľovnícku turistiku je tu zaujímavá ponuka: poľovačka na vysokú zver v lesoch v okolí bývalej Černobyľskej jadrovej elektrárne. Ukrajinský poľovný sprievodca Jurij Ostroumnyj, kamaráti prezývaný Žiarič, garantuje poľným hosťom kapitálne úlovky. Vplyv radiácie na gigantický vzrast zveri ukrajinskí vedci popierajú. Zároveň však odporúčajú použitie ochranných protiradičných prostriedkov. Na obrázku Jurij Ostroumnyj – Žiarič so svojim úlovkom. ●

Rubriku pripravuje: **Ferko Tárjako**

🌀	Vyčkávalo	Odborník	Pomôcky: ERAT, TJOG, DAM, LEE	Kedyśi, po lat.	Tokutina na konzervovanie	🌀	STRED TAJNICKY	Podnosy, po angl.
Český výrobca motocyklov			Osobné zámeno ZÁČIAŤOK TAJNICKY			ECV okr Trnava Grécka rieka		
Vypínač na organe (hud.)								
Vlásoknica								
Príspevky na cieľa								
Americká beštová speváčka				Chlp, po česky Kovbojský film				
Otec (det.)					Zvrátne zámeno Značka filmov		Svetové združenie lekárov (skr.)	Pchal, po česky Roznecovaf, po česky
Pomôcky: EMPRIA, LARAK, OATER	Spozorovalo	Lesný nálet Kadakie, po česky				Slav relatívne nízkych cien		
Drahý kov						Skúsenosť Tropickej plod		
Debata							Vlastnite Forma	
Kľačajúca sa postava								Rožný statok Zväzok slamy
Dánsky fyziológ NC 1943				Odborový zväz strojárov Buničina				Švédska miera Opatrovanie trením
Srbská objemová miera				Severnáit. jakt Preklad slova				Oznámi úradom Hokejista Nashville
Ostrov Iránu					Rumunský nář. pár. Tenká doštička			
Zametel							Pisacia potreba Nikde	
Pomôcky: TANOS, LOVE, OLIM	Ruský režisér	Nezbedník (pečor.) Nádobý z prúha						Nástroje pečenia na ohni Teba
Otázka na spôsob								Natural Poľovačka
Láska, po angl.					Hovoril ekavsky Značka američia			Orientál. muž. meno Ruský súhlas
Súčasnín očistia								Odletenie
Kód Venezuely				Otupenie zmyslov (kníž.)				Kód Vatikánu

Domáca pani vraví hosťom:
(Výrok tvorí tajničku)

Varovali kamaráti mladého horára: „Neber si Zuzku za ženu, veď s ňou spáva celá dedina!“
Ten po chvíli zamyslenia odvetil: „Nevadí, je to len malá dedina.“

Z nepokojného spánku zrazu horárka vykrikla: „Preboha, manžel sa vracia!“
Horár to v polospánku zaregistroval a inštinktívne vyskočil z okna.

Štažuje sa horárka susedke: „Môj manžel je hrozný oplán, doteraz sa z krčmy nevrátil!“
Susedka na to s úľavou riekla: „Chvalabohu môj manžel je lepší, už ho odtiaľ doniesli!“

- Prečo horárov pes neuspel v súťaži poľovných psov?
- Lebo víťazný pes mal protekciu, pred týždňom pohrýzol svokru predsedu poroty!

Horárka oznamuje manželovi: „Jedna z našich sľepok je akási smutná, asi ju zarezem!“ „Dobre, ak si myslíš že ju tým rozveseľíš“ prisvedčil horár.

„Odkedy fajčíš cigary?“ opýtala sa kamarátka horárky a ona na to: „Len od minulého týždňa, keď môj muž po príchode z hory našiel v popolníku ohorok z cigary!“

Zozbieral **Julo Burkovský**

Vyžrebovaným lúštitelom krížovky pošleme knihy z vydavateľstva IKAR.

Rybársky receptár

Pstruh na rošte

Suroviny:

Pstruhy, soľ, citrónová šťava, hladká múka, 80 g masla, zelená petržlenová vňať, strúhanka

Postup:

Pstruhy očistíme, umyjeme v studenej vode, posolíme a necháme chvíľu na chladnom mieste postáť. Potom ich obalíme v múke, rozpustenom masle a strúhanke. Pečieme na rozpálenom rošte po každej strane 6 minút. Upečené pstruhy uložíme na misu, ozdobíme plátkom citróna a posekanou petržlenovou vňaťou. Podávame so zemiakovou kašou a marhuľovým kompótom.

RUBRIKU PRIPRAVUJE PROF. ING. LADISLAV PAULE, PhD.

Filatelistické okienko

Listnaté dreminy

Spomedzi pár stoviek známok vydaných na svete s motívom listnatých drevín majú najčastejšie zastúpenie známky zobrazujúce habitus stromov. Často sú to staré a pamätné stromy (Bulharsko a Veľká Británia) alebo aj charakteristické prvky krajiny (Južná Afrika).

Výtvarne zaujímavé sú kombinácie vetvičiek s listami, plodmi alebo kvetmi, a to aj napriek tomu, že mnohé dreminy mierneho pásma majú pomerne nevýrazné kvety.

Ako by to bolo, ak by sme neuviedli niekoľko známok zobrazujúcich základnú zložku európskych lesov: duby a buk. Tieto sa objavujú na známkach mnohých európskych krajín vrátane Slovenska a Česka.

Jednu z posledných sérií známok s motívom dubov vydalo aj Chorvátsko na počesť ich výnimočného postavenie v lesnom hospodárstve (slavónsky dub).

1. Hádanka

Tento živočích je beznohý jašter, z končatín sa mu zachovali iba zvyšky na kostre. Taktiež koža sa mu zvlieka (čo súvisí s jeho rastom) vo viacerých kusoch na rozdiel od hadov. Obýva husté krovité porasty, záhrady a lesy. Cez deň sa ukrýva v dierach, pod listím, v machu a tráve. Aktívny je za súmraku a v noci, počas dažďa aj cez deň. Živí sa slimákmi, dážďovkami a pavúkmi. Na jar sa objavuje obvyčajne v apríli. 5 až 26 mláďat sa vyvíja vo vajcových obaloch vo vnútri tela samice. Rodia sa v júli až septembri, hneď po vykladení vajíčok samičkou. Tento jašter zimuje od októbra v zimných úkrytoch, často 20-30 jedincov pokope. Doživa sa až 54 rokov.

Ako sa volá tento živočích? Skús ho nakresliť!

Ahoj kamaráti, pošlite mi správne odpovede. Jedného riešiteľa odmením darčekom.

2. Poznáš naše plazy? Doplň do rámkov pod obrázkami ich názvy. Spoj jedovatého hada červenou farbičkou s obrázkom lebky so skríženými hnátmi.

S [] [] [] [] [] [] [] []

U [] [] [] [] [] [] [] []

V [] [] [] [] [] [] [] []

L [] [] [] [] [] [] [] []

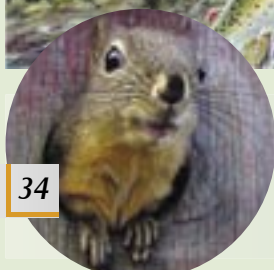
S [] [] [] [] [] [] [] []

3. Nájdi 10 odlišností.

4. Vystrihni a poskladaj obrázok.

Za správne vyriešené úlohy a pekný obrázok sojky posielam odmenu Martinke Chytilovej do Banskej Štiavnice. Ak aj vy chcete odo mňa dostať darček, pošlite správne odpovede na adresu: **Veverička Ryška, LESY SR s.p., Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica.** Teším sa na vás nabudúce. Dovtedy ahoj!

7. februára sme sa navždy rozlúčili s prof. Ing. Jozefom Porubiakom, CSc.

Stanislav VYHNÁLIK

Pán prof. Porubiak sa narodil 23. októbra 1922 roku v Jamníku. Životnú cestu venovanú lesníctvu začal v roku 1947, keď promoval na Lesníckej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach. Začal pracovať na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a v r. 1950 prešiel do funkcie riaditeľa školských majetkov VŠPL. V r. 1952 sa stal odborným asistentom na katedre ELH, neskôr docentom a profesorom v odbore Odvetvové a prierezové ekonomiky. Vysokoškolskej pedagogike a ekonomickej vede sa venoval až do odchodu do dôchodku.

Všetci, ktorí sme dobre poznali pána prof. Porubiaka si zvlášť ceníme jeho organizačnú prácu. Tri roky pracoval ako prorektor Vysokej školy a od roku 1971 bol takmer 15-rokov dekanom Lesníckej fakulty. Neboli to jednoduché a ľahké časy, pretože bolo potrebné nájsť kompromis medzi tým, čo sa vyžadovalo a tým, čo bolo užitočné a správne. Pán profesor to dokázal. Lesnícka fakulta pod jeho vedením prešla cestu úskalí bez toho, aby stratila na odbornosti, vedeckej erudícii i úrovne pedagogickej práce. Vytváral priestor pre každého, kto mal záujem odvieť prácu v prospech fakulty, vysokej školy, ale i svojej rodiny.

Vo vedeckej práci sa prof. Porubiak venoval teórii riadenia a ekonomike lesného hospodárstva. Z tejto oblasti publikoval viac ako 50 – vedeckých článkov a monografií. Trvalú hodnotu má jeho učebnica ekonomiky lesného hospodárstva, ktorá slúžila študentom v celom bývalom Česko-Slovensku. Je autorom celého radu vysokoškolských skript, z ktorých čerpali poznatky generácie slovenských lesných inžinierov.

Pán prof. Porubiak bol však predovšetkým vysokoškolským pedagógom. Mal neľahkú úlohu skĺbiť záujmy mladých ľudí s prísnyimi požiadavkami spoločnosti na vedomosti budúcich odborníkov.

Nebol typom nekompromisného profesora, snažil sa o trpezlivé presvedčovanie, dokazovanie i argumentáciu - to bolo užitočnejšie a efektívnejšie. Mnohí z jeho študentov sme mu vďační nielen za vedomosti, ale aj za formovanie osobnosti vo vzťahu k životu i práci.

Po pánu profesorovi zostávajú jeho deti, vnúčatá, ale i študenti, z ktorých sú dnes poprední odborníci v lesnom hospodárstve. Pán profesor prežil tvorivý a plodný život.

Češť jeho pamiatke.

S hlbokým zármutkom oznamujeme, že nás po ťažkej chorobe vo veku 75 rokov opustil náš bývalý kolega, bývalý dlhoročný riaditeľ Lesného závodu Slovenská Lupča

Ing. Zoltán Kramec

V našich srdciach ostane navždy spomienka na tohto skvelého človeka, lesníka telom i dušou. Češť jeho svetlej pamiatke.

Kolegovia a priatelia z radov zamestnancov OZ Slovenská Lupča

Životné jubileá

Apríl 2006
Životné jubileá
50 rokov

- Ing. Szöke Eugen • nar. 30. 4. 1956, referent mechanizácie – OZ Šaštín
Figura František • nar. 21. 4. 1956, OLH, LS Sološnica – OZ Šaštín
Hajnovič Ľubomír • nar. 10. 4. 1956, referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Levice
Ing. Takáčová Jarmila • nar. 26. 4. 1956, referent správy LPF a reprivatizácie – OZ Levice
Kukuliaš Ján • nar. 29. 4. 1956, technik, LS Pružina – OZ Považská Bystrica
Ing. Vakula Ján • nar. 9. 4. 1956, vedúci LS, LS Žilina – OZ Žilina
Gregušová Anna • nar. 10. 4. 1956, mzdová účtovníčka – OZ Čadca
Stehlík Juraj • nar. 29. 4. 1956, technik, LS Divín – OZ Kriváň
Kilíková Anna • nar. 6. 4. 1956, manipulant, ES Revúca – OZ Revúca
Ing. Bencúr Michal • nar. 26. 4. 1956, referent správy a manažmentu majetku – OZ Košice
Ing. Kozlová Eva • nar. 15. 4. 1956, hlavný účtovník – OZ Prešov
Ing. Sopko Imrich • nar. 9. 4. 1956, VOR – vedúci technik, OIT Košice – GR BB

60 rokov

- Ing. Okenica Jozef • nar. 11. 4. 1946, logista – OZ Šaštín
Ing. Uhrín Ľuboš • nar. 12. 4. 1946, referent BTS, PO, OaO – OZ Slovenská Lupča
Galdík Milan • nar. 7. 4. 1946, lesník, LS Tornaľa – OZ Revúca
Ing. Haratim Ján • nar. 16. 4. 1946, referent technickej prípravy výroby – OZ Vranov n/Topľou
Lehocký Ladislav • nar. 9. 4. 1946, vedúci prevádzky Polovnícky zámok Antonstál – GR BB, Stredisko Turizmus

Marec 2006
60 rokov

- Laššák Ján • nar. 28. 3. 1946, referent mechanizácie a MTZ – OZ Rimavská Sobota

Odchod do predčasného starobného dôchodku
Kmetová Helena • nar. 3. 3. 1950, hlavná účtovníčka – OZ Palárikovo

Ing. Helena Turská

Ako sa zrodil a vstúpil do života naš prvý kalendár

Jozef Staško

Niektoré situácie sa človeku vynárajú v mysli s odstupom času. Pri obracaní tretieho listu nášho nástenného kalendára som sa zamyslel nad jeho zrodením, tvorbou a „pôsobením“.

Myšlienka zrodu kalendára vznikla na Dni stromu v Čiernom Balogu, keď expozícia OZ Sobrance zaujala pracovníčku GR Ing. Ondrišovú. Krátky rozhovor s tvorcom vystavovaných kresieb a myšlienka uzrela svetlo sveta. Nasledovala mravenčia práca amatérskeho maliara, lesníka, poľovníka a milovníka prírody Ing. Igora Gavulu. Po nekonečných konzultáciách, jednaniach, návštevách, úpravách s reklamnou agentúrou vo Zvolene začal kalendár ziskávať svoju definitívnu podobu. Po vytlačení prvých exemplárov, na sklonku minulého roka, sa zrodila ďalšia myšlienka – krst novonarodeného „dieťaťa“ a to v Rekreačnom zariadení OZ Sobrance „Breza“.

Ing. Psočka, zástupkyňa reklamnej agentúry p. Janáková, zástupcovia OZ Sobrance a zopár priaznivcov a spolupracovníkov OZ Sobrance GR – Ing. Glončák, Ing. Čavojský, Ing. Ondrišová, zrodil ďalší nápad – dražba prvého exemplára tohto kalendára. Kalendár bol vydražený za neuveriteľných 12 000,- Sk. Problém s použitím vydraženej sumy vyriešil Ing. Gavula, ktorý počítal s darovaním peňazí pre detský domov v Koromli. Na návrh Ing. Glončáka bolo vyzbieraných ďalších 7 500,- Sk za príspevia všetkých zúčastnených.

Po opadnutí novoročnej atmosféry a po splnení si všetkých novoročných povinností bolo zorganizované stretnutie s pracovníkmi detského domova, s deťmi Satelitu 1 Sobrance (rodinná forma, zavedená detským domovom Koromľa v meste Sobrance) a s niektorými účastníkmi krstu kalendára (tvorcovia, vydražiteľia, pracovníci OZ Sobrance). Najväčšou odmenou pre všetkých dospelých boli rozžiarené očka detí, ktoré sa často nestretávajú s nehou a láskou, s pohladením a šťastím. Z uvedených súm bolo 12 000,- Sk darovaných darovacou zmlouvou pre účely detského domova a za 7 500,- Sk sme zakúpili deťom Satelitu 1 horský bycikel a DVD prehrávač.

Tak aký je náš prvý kalendár? Tí, ktorí ho majú na stene svojej pracovne, hovoria, že už sa nemusia dívať na „opozerané“ fotografie poľovnej zveri, naši obchodní partneri reagovali naň ako na niečo nové, originálne a reprezentujúce LESY SR a najkrajší pocit som mal pri pohľade do šťastných očí detí zo Satelitu 1 v Sobrance. Osobne prajem tomuto kalendáru ešte mnoho ďalších „súrodencov“.

2006

